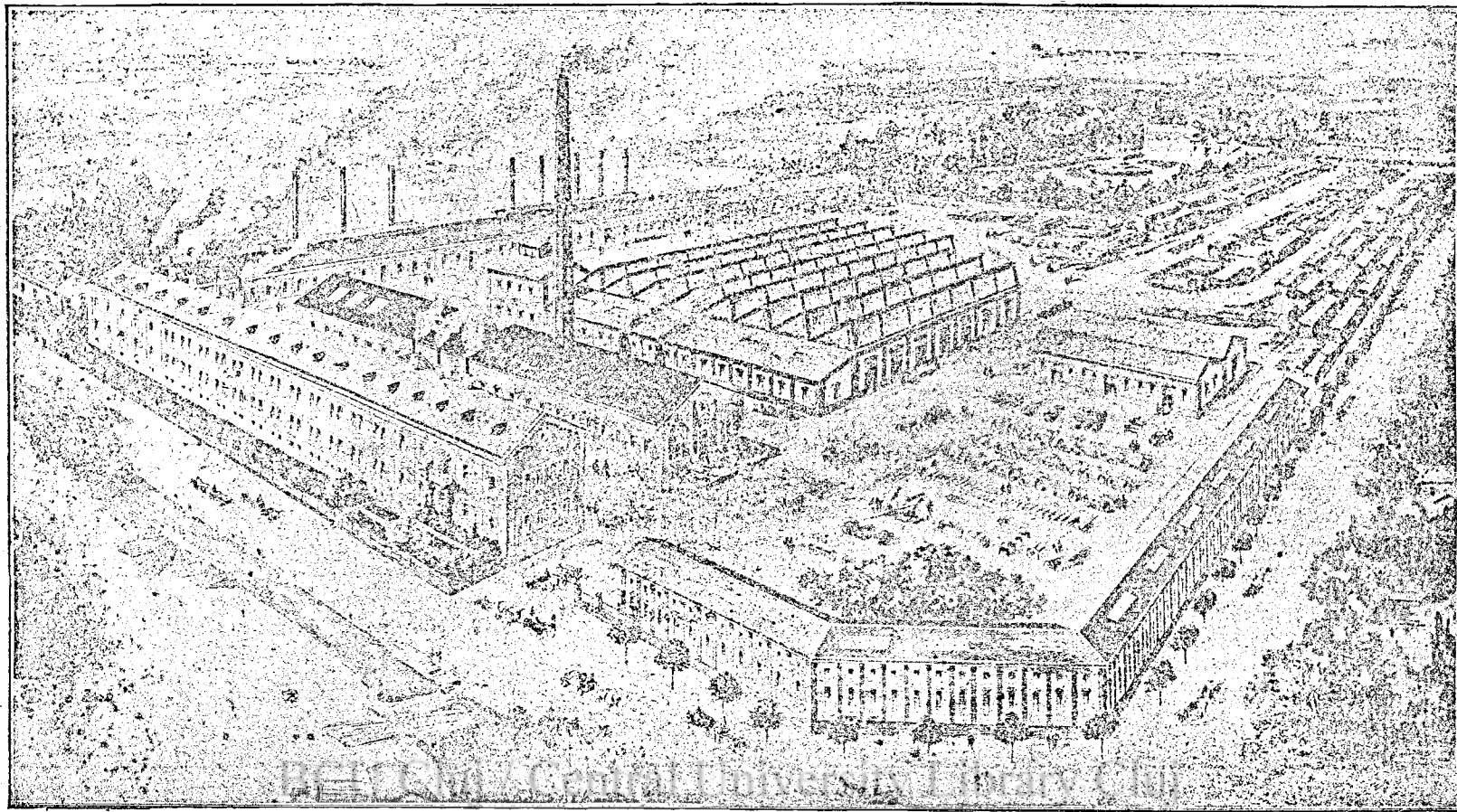

ERDÉLYI GAZDA

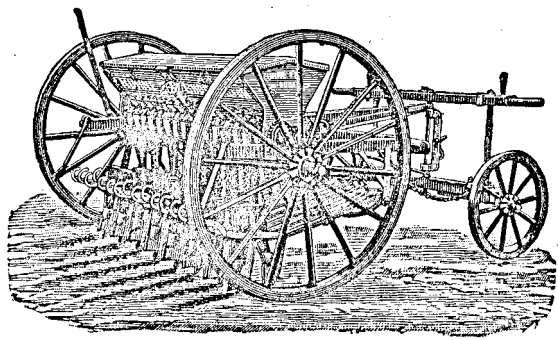

KÜHNE E. hazánk legrégebbi gazdasági gépgyára **MOSONBAN.** Alakult 1856.

772

Főraktár: **Budapest, VI., Váci-körút 57a.**

Legjobb anyagból s elismert gondos kivitelben szállit:

különféle szerkezetű, egy-, két- és többvasu

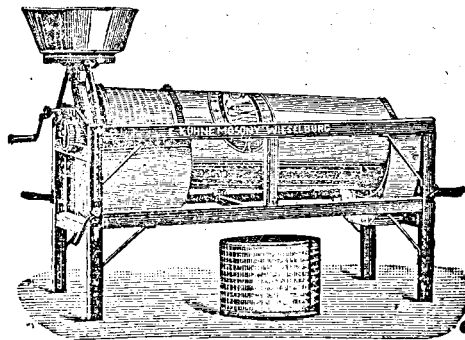
ekéket

és ezekhez szükséges pótrészeket.

Szántóföld- és rét-boronákat,

hengereket

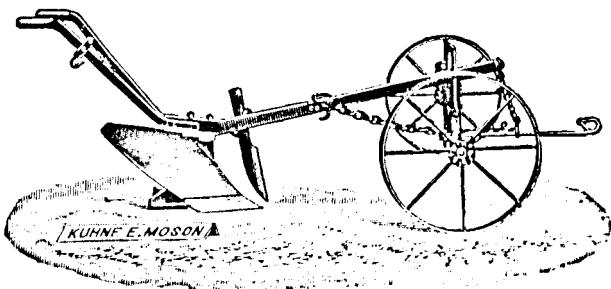
és egyéb talajművelő eszközöket többféle szerkezetben.

„Mosoni Drill“ tolókeres és „Hungaria Drill“ meritőkorongos, bevált sorvetőgépeket, szórvető- és műtrágyaszóró-gépeket, járgányokat, cséplőgépeket járgány- és kézi-hajtásra, gabonatisztító- és szelelőrostákat, Pernollet- és Mayer-rendszerű konkolyválasztó-gépeket különféle nagyságban, szecs kavágókat, répvágókat, kukoriczamorzsolókat kézi- és erőműhajtásra, darálókat, takarmányfülesztőket.

Teljes
takarmánykamara berendezések
több évi tapasztalatok alapján.

Részletes árjegyzék
kivánatra szivesen küldetik.

Osborne-féle eredeti amerikai
aratógépek,
fűkaszálók
és rugós-fogas boronák.

Az E. G. E. állandó gépkiállításának intézősége

a téli évad alatt is készséggel rendelkezésére áll a gazdaközönségnek

az egylet helyiségében (Deák Ferencz-u. 11.)

(576.)

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)

a párisi világkiállításon.

Alfa Separator R. J.

ezelőtt Pfanhauser A.

Iroda: Budapest, V., Báthory-utca 4.

Syár: Budapest, V., Petneházy-utca 6/8.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!

Tehénészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Árjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással készséggel szolgálunk.

(546.)

„MÉLOTTE“ szabadalmazott
TEJFÖLÖZŐGÉP.
Legkönnyebb hajtás! ● ● ● ● ●
● ● Legtökéletesebb fölözés! ● ●
● ● ● Legmagasabb munkabírás.
Teljes tejgazdasági berendezések!

A Magy. kir. államvasutak gépgyára
gazd. gépeinek eladása.
Használt és javított
locomobilok és gőzcséplőgépek.
CSEREÜZLETEK.
Mindennemű gazdasági gépek.

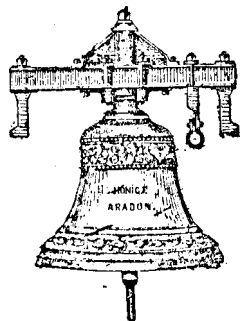
FEHÉR MIKLÓS gépgyár részvénytársaság
Budapest, V., Külső-Váci-út 80. sz.

➔ Árjegyzék ingyen és bérmentve. ➔

(638)

Hönig Frigyes

(708.) gőzüzemre berendezett

harang- és
ércöntődéje
Arad.

Rákóczy-utca 11—28.

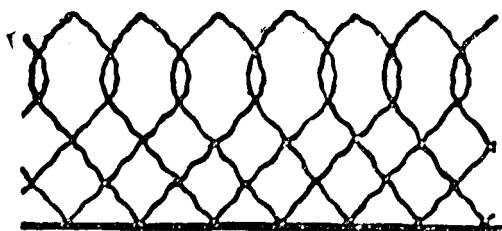
Ajánlja a legjobb és legolesőbb szabadalmazott harangjait és vas harang állványokat.

Képes árlapok kívánatra bérmentve küldetnek.

LÉBER GYULA

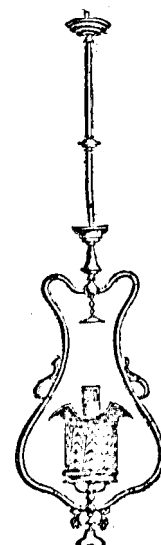
első erdélyi sodrony szövet-fonat és szita-áru gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.
Telefon 439.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, úgy mint: kertek erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági-magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löher-rosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és czinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különbféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és szíták, ruganyos ágybetétek (mátráz), sodrony-láb-törölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (339.)

A Magyar fém- és lámpaáru-gyár

részvénytársaság gyári raktára KOLOZSVÁRT,
Wesselényi Miklós-utca 20. szám.
Gyár: Budapest—Kőbányán.

Ajánlja gyártmányait:
Pompás csillárokat, asztali és függő-lámpákat, valamint egyszerű lámpákat közönséges használatra.

Légszesz- és villany-csillárokat

állványok, íróasztali berendezések, gertyatartók stb.
legmérsékeltőbb gyári árak mellett.
Ugyanitt kapható valódi amerikai petroleum „KIRÁLYOLAJ“ mely kizárólag e gyár számára gyártatik, tiszta, szagtalan és robbanhatatlan.
Helyben minden mennyiség házhoz szállítatik. (776.)

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC-U. 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ

Kérjük a negyedévi előfizetések beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Egy évi munka. (—i.)	657
Erdélyi gazdasági egyesület.	659
Terjed az aranka. <i>Páter Béla.</i>	661
Eszténa és műtrágya. <i>Csérer Lajos.</i>	662
A Viktoriaborsó termelése. <i>Rássó Imre.</i>	663
Kisebb szakközlemények.	664
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. —ü.	665
Könyvismertetés.	665
Egyleti élet.	666
Vegyes közlemények	666
Üzlet, forgalom	667
Hirdetések.	

Egy évi munka.

(Jegyzetek az Erdélyi Gazdasági Egylet idei működéséről.)
(—i.) Az ünnepi hangulatban, új munkára edző szórakozások között, marad néha egy kis időnk arra is, hogy muló esztendőnk végén egy évi törekvéseinkre, munkásságunkra visszatekintsünk és mindenekfelett ez képesíti a nemesen törekvőt, a becsületes munkást arra, hogy ünnepének igazán örülni tudjon. Az egyletek értékét is, akár csak az egyénét, az elvégzett munka mennyisége és minősége határozza meg s az eredmények időnként való elszámolása közintézményekre éppen kötelező is. Az Erdélyi Gazdasági Egylet ezt az elszámolást minden év tavaszán teszi meg, 1895. óta kiadott évkönyveiben. Nem lesz azonban felesleges a jövő tavaszi beszámolóból már a mostani karácsonyi ünnepekre is egy kis vázlatos előleget nyújtani, hogy lássa, olvassa és abból megítélhesse gazdaságunk: vajjon mennyiben van az egyletnek érdeme és joga a jövőre is ahoz a bizalomhoz, ahoz a támogatáshoz, melyet minden társadalmi intézménynek, mint kamatozó kölcsönt, a közönség évről-évre nyújt.

Kezdjük mindjárt lapunkkal. Az „Erdélyi Gazda” az a szerve az „E. G. E.”-nek, mely az egylet összes életnyilvánulásait, terveit, céljait és akciót regisztrálja, szolgálja és a köztudatba mintegy bele vési. Am az egylet által nyújtott nagy erkölcsi és anyagi támasz ezeken felül még jókora önálló és eredeti közmunkára is képesíti azt. Olvasóink tudják: mily hűségesen felelt meg az „Erdélyi Gazda” ez évben is mindkét irányú és tárgyú hivatásának. Hogy mennyi új eszmét vetett fel és minő hasznos szolgálatokat tett a maga kezdeményezéséből úgy a köznek, mint egyeseknek, azt is ismeri a mi közönségünk. A lap egy évről különben közelebből bővebben is fogunk referálni.

Az egylet *irodalmi szakosztálya*, élén br. Bánffy Ernő elnökkel, dr. Szentkirályi Ákos igazgató alelnökkel és Szecsey István tanár, előadóval, ez évben ugyancsak derekas munkát végzett. Új füzetek ki-

adása mellett a meglévő, egész kis könyvtárt kitevő készletét oly ügyesen terjesztette, hogy az ez által elért köz-haszon mellett, még magának a vállalatnak is szép anyagi gyarapodása volt.

Tudjuk, hogy mi az erdélyi rész gazdaságának a lóhermag-termelés. Egyik legfontosabb jövedelmi forrása. Am itt bizonyul be legeklatánsabbul, hogy: „jó mag: jó aratás.” A drága (ára q-kint 60—160 koronáig; termése holdanként 50—200 kg.-ig variál) lóhermagnak nehéz ellensége az aranka s az ettől való megtisztítás igen nehéz és csak komplikált, drága gépeken végezhető. Az „E. G. E.” e célra — a földm. miniszter anyagi segítségével — lóhermagtisztító raktárában, külön intézményt tart fenn, mely ez évben is néhány száz mázsa tiszta vetőmagot adott a gazdáknak. Azonkívül új szabályzatot dolgozott ki, mely az igénybevétel sokféle megkönnyítése mellett még jelentékenyen olcsóbbá is tette a tisztítást.

Hazarészünk elmaradott mezőgazdasági gépkulturájának ügye már rég idő óta nehéz gondját képezte az egyletnek. A legjobb beszerzési források távolsága, a szemlélet hiánya a rendelésnél, az ügynökök sok esetben való rosszhiszemű eljárása s több más körülmények indokolják azt, hogy a mi gazdaságaink aránylag csak egyharmad annyi gépet használnak, mint a királyhágóntuliak. Ezen a szomorú állapoton akart segíteni az egylet *állandó mezőgazdasági gépkészítéssel*, mely sok előtanulmány, készüllet és áldozat után és sok előítélettelküzdve — ez év márciusában a sétatéri kiállítási helyiségekben végre mégis megnyílt. És ma már eredményekről szólhatunk. Az a néhány ezer birtokos, a ki intézményünket évközben felkereste, abból magának okulást és anyagi hasznot meritett, bizonyítja, hogy ezen új akciónkra égető szükség volt. Ez az egyetlen hely ma Erdélyben, hol a gazda mielőtt megvenné, láthat és megbirálhat minden gépet. És — a mi igen örvendetes — még az előítélet és ellenvélemény is már kezdi belátni, hogy kiállításunk nem önző és

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és kir. udvari magkereskedése
BUDAPESTEN,
VII., Rottenbiller-utca 33. szám,
VI., Andrassy-ut 23. sz.

(28.) Vásárol:

lóhermagot, lucernamagot
fehérheremagot, tavaszi
repeét, mustármagot, esi-
behurt, francia perjét, me-
zei komócsint, bükkönyt,
lenmagot.

Minták, ajánlatok és egyáltalán minden levelezés a központi irodába: (VII. Rottenbiller-u. 33.) intézendők.

Legelőnyösebb

gabonaértékesítés.

Erotakarmányok.

Vegyőtiszta olajok és kenőcsök,
ponyvák, zsákok, szijak, köszenek; szóval minden
cséplési anyagok és gépek.

Őszi vetőmagvak

legteljesebb napi áron való értékesítése.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete
Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Szőlővédekezési,
esomagolási, szüretelési és
pincegazdasági cikkek.

szeparatiztikus érdekeket szolgál, hanem annak valóban komoly missziója van, mely az erdélyi mezőgazdák és a hazai gépipar szolgálatával épen nem célozza a tisztességes kereskedelem megrövidítését.

Szeptember havában, előbbi intézményével kapcsolatban, a k.-monostori gazd. tanintézet birtokán egy *gyakorlati gépbe-mutatót* is rendezett, melyen számos gazda vett részt és szerzett tapasztalatokat az ott működésben bemutatott ekék és vetőgépek munkája közben.

Műtrágya-raktárával szintén ily módon igyekezett ez évben is a jobb és több termelést szolgálni.

Közvetítette tagjai részére olcsó árban a kolozsvári és brassói katonai élelmezési raktárakban előállított kitünő minőségű *takarmány-korpát*.

Mezőgazdasági házipari tanfolyamokat és népszerű előadásokat rendezett az egylet ez évben: Bács, Mákó, Szász-Lóna, Magyar-Fenes és Ördögkeresztúr községekben, másfél száz falusi legényt tanítván faragó-kerekességre és kosárfonásra és egész vidékeknek adván impulzust ezáltal arra, hogy a téli olcsó időt hasznos házi iparral igyekezzenek értékesebbé tenni.

Kiküldött képviselői útján haza szállította és közkinccsá tette az idei *hallei nagy mezőgazdasági kiállítás* tanulságait.

Országszerte elismerést vivott ki az egylet a *katonai szolgálati időnek és a mezőgazdasági főmunkaidénynek összeegyeztetését* célzó elaborátumával, mely — legelőször egyelőnk által felvetett — idea még ma is foglalkoztatja hazánk intéző köreit.

A *vasúti (mezőgazdasági) gyorsárúszállítás reformjára* vonatkozó felterjesztés, mely a nehézkes fuvarlevelek helyett, az egyszerű felragasztott értékjegyek mellett való továbbítás előnyeit tárja fel — már legközelebb eredménnyel is fog járni, kiszámíthatatlan előnyére gyümölcs, tej, vaj, tojás stb. értékesítésünknek.

Támogatta az Orsz. Magyar Gazd. Együletet a *tőzsde reformja* ügyében kifejtett akcióiban, valamint a gabona előállítási, illetve: *termelési átlagárak* kipuhatolása céljából indított mozgalmában, mely ügyben a tagokat külön is megkereste és számos adatot szolgáltatott e célra.

Terjedelmes és alapos memorandumot intézett a földmivelésügyi miniszterhez az *erdélyi magyar-fajta szarvasmarha fenntartása és nemesítése* érdekében s azt nagy küldöttség által nyújtotta be ez év tavaszán.

A szintén speciális erdélyi *komlótermelés és értékesítés* ügyében a segesvári komlótermelő szövetkezetet erkölcsileg és anyagilag támogatta s a hazai komlónak a

honi sörgyárak által leendő felhasználása érdekében a pénzügyminiszterhez alaposan indokolt felterjesztést intézett.

A *gyümölcsfeldolgozás* ügyének előbbvitelét célozta a dévai Transsylvania konzervgyár nagyobb mennyiségű részvényének jegyzése által. A gyárat kiküldött tisztviselője által tanulmányoztatta és közgyűlésén is képviseltette magát.

Felemelte szavát a mezőgazdaságra káros *szalmakiviteli akció* ellen.

Felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, hogy a gabonára *5—10 vasúti kocsként adott szállítási kedvezményt*, melyet ma csak a nagykereskedők élveznek, terjeszsze ki az 1 kocsi szállítmányokra is, lehetőséget adván ezáltal arra, hogy jövőre a termelő is láthassa annak hasznát.

Tanulmányozta a *Németországba irányítható sertéshúskivitel* kérdését és bő tájékoztatást nyújtott arról az érdekelteknek.

Az erdélyi volt regaletulajdonos birtokok azon megtámadott kedvezményének, mely szerint régi fogadó épületeikben több helyen is *italmérési engedélyre* van joguk — megvédése tárgyában az „E. G. E.”, a törvény idevonatkozó kivételes alkalmazására és a történelmi előzményekre való hivatkozással alaposan indokolt felterjesztést intézett a pénzügyminiszterhez. E felterjesztés sok középbirtokosnak legvitálisabb érdekeit szolgálja.

Kezébe vette, titkári irodája útján, a *szőlőkaró közvetítést*, mely úgy a szőlősgazdáknak, mint az erdélyi erdőbirtokosoknak egyaránt hasznos szolgálatokat van hivatva tenni.

Felkarolta az *orsz. cseléd- és munkáspénztár* ügyét és annak céljaira anyagi áldozatot is hozott

Kidolgozta a tervét az *erdélyrészi gazdasági egyletek együttműködésének*, úgy, hogy ezen szövetség révén azokat anyagiilag is támogatná az „E. G. E.”

Munkába vette az *erdélyi gazdatisztek egyletének* szervezését, mely akció már is élénk érdeklődést keltett s melynek sikere immár bizonyos.

Tervet készített arra nézve, hogy mikép lehetne kigazdák részére *gazdasági gépeket kikölcsönözni*.

Felterjesztést intézett a hadügyminiszterhez, melyben a *katonák részére* most már direkt a *termelőktől vásárolt gabona árának meghatározását* méltányosabb kulcs szerint eszközölnék, minek — értesülésünk szerint — lesz is eredménye.

Véleményt adott a szakminisztereknek több község *állatvásár vámdíjtetelei* tárgyában, mindig szemelőtt tartva a kistenyésztők érdekeit.

Köztelkét, mely Kolozsvár város bel-

sejében 12-5 k. holdat tesz ki s mely eddig mint faiskola évi 1000 koronát jövedelmezett az egylet közcéljai számára — tekintettel arra, hogy ma már számos más faiskola eléggé szolgálja a gyümölcsfatenyésztés ügyét, e használatból kivonta s a területnek, mely ötszörannyi jövedelmet van hivatva szolgáltatni, parcellázás útján való értékesítését elhatározta s az előmunkálatokat e célból meg is tette.

Ez évben is tanulmánya tárgya volt a *tagosítás kérdése*, úgyszintén az *állatbiztosítás* ügye is.

Új rendszert dolgozott ki a *piaci árak és terméstudósítások* precízebb összegyűjtése céljából s a szükséges nyomtatott kérdőlapok szétküldése az alispáni hivatalok útján most van folyamatban.

Amennyiben az módjában volt, érvesítette befolyását az egylet az Osztrák-Magyar Bank *váltóbírálnak* megválasztása ügyében is.

Támogatta az „Erd. Kárpát-Egylet” által tervbe vett *székely-kongresszus* eszméjét. Annak előmunkálatait végző bizottságba tagokat küldött ki és előadókat ajánlott.

Terjedelmes, nagy gonddal és utánjárassal szerkesztett memorandumot állított össze az *új német vámtarifjáról*, mely munkálat most van tárgyalás alatt és nem sokára a nyilvánosság elé kerül.

Foglalkozott és még az év folyamán foglalkozni fog ezután is az egylet a *csatornázási kérdéssel*, mely hazarészünket bizonyjórészt csak mint megterhelés fogná érdekelni.

Sűrű összeköttetésben állt egyletünk ez évben is a *kormányhatóságokkal*, melyeknek — s főkép a földm. miniszteriumnak — sok ügyben, közkérdésben adott érdekeinknek megfelelő javaslatot, információt.

Számos más közcélú intézményt, tervet és akciót erkölcsileg és *anyagilag is támogatott*, többek közt: az udvarhelymegyei gazd. egyletnek a székelykeresztúri bikakiállítás céljaira segélyül 200 koronát, az alsófehérmegyei egyletnek ugyan e célra 100 koronát, az erd. falkavadász társulatnak lóversenydíjakra 300 koronát, az apahidai kiállítás díjaira 50 koronát, a cselédsegélypénztár alapítványául 100 koronát, monostori intézeti jutalomdíjakra 400 koronát, a hallei tanulmányut költségeire 100 koronát, a dévai Transsylvania konzervgyár részvényeiből vásárolt az egylet 1000 korona értékűt.

Képviselette magát az egylet minden nevezetesebb alkalomkor úgy Kolozsvárt, mint a vidéken. Ily célokból és egyleti ügyekben az „E. G. E.” tisztviselői és

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat *felmondás nélkül fizeti vissza*.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárral (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzások is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

más hivatalos kiküldöttei a következő útat tettek: A népszerű háziipari tanfolyamok és előadások tárgyában 16 utat. Budapestre különféle egyleti ügyekben és képviselőkben január, február, március, augusztus, szeptember, október és novemberben: 8-at. Nagy-Szebenbe, állami katonai lóselejtezés alkalmával-, az apahidai kiállításra-, a deési gazdasági előadásra-, a pozsonyi kiállításra és elnöki jubileumra, a sz.-kereszturi, nagy-enyedi és mármaroszigeti kiállításokra, a s.-szt.-györgyi értékesítési szövetkezet alakuló értekezletére, a tordai áll. állatárverés-, a csejdi tófalvi ekebemutatás-, a kézdi-vásárhelyi gazd. egyesület alakuló ülése és a sámsondi aratógép bemutató alkalmával 1—1-et; Segesvárra a komlószövetkezet ügyében 3-at, Dévára a konzervgyár ügyében 2-öt stb.

Igen jelentékeny részét képezi az egyesület évi hasznos tevékenységének az a számtalan és igen sokféle *kisebb szolgálat* is, mit az egyesület elnöksége és titkári irodája útján, más testületeknek, hatóságoknak és majdnem napról-napra egyeseknek, tagoknak és nem tagoknak, szívesen és ingyen nyújt. Vélemények, információk, tervek, útbaigazítások, állásközvetítés gazdatisztek részére, tiszték; eladó- és bérbirtokok ajánlása, speciális tenyészállatok, vetőmagvak és gépek közvetítése stb. stb. mind olyan köteleességek, melyekkel az egyesület a közönségnek legvitálisabb anyagi érdekeit segíti elő s melyekért százan és százan fordulnak évenként az „E. G. E.”-hez személyesen és írásban.

Az egyesületnek ez évben felvetett több nagyfontosságú és közérdekű ideájához, tervéhez *hozzájárulásaikat írásban bejelentették a következő társaságok*: Orsz. Magy. Gazd. Egyesület, Zala-, Esztergom-, Alsó-Fehér-, Arad-, Fehér-, Háromszék-, Sáros-, Sopron- és Biharvármegyei gazd. egyesületei és gazdasági bizottságai.

Hálás megemlékezéssel jegyezzük fel *Darányi Ignác* földmivelésügyi miniszter nevét is ezúttal, a ki egyesületünk agilitását évről-évre nagyarányú erkölcsi és anyagi támogatásával honorálja s a kinek nagyszabású mezőgazdasági politikájával úgy ez évben, mint mindig, harmonikus összhangban álltak egyesületünk intenciói is.

*

Ime, ezek voltak nagyjából és hevenyészve összeválogatva az „E. G. E.” most letűnő évi életnyilvánulásai, ez volt egy évi közérdekű munkásságának nagy vonásokban megrajzolt képe. Ugy hiszünk: nyugodt öntudattal és megelégedéssel nézhet vissza arra úgy maga az egyesület, mint a nagy gazdaközönség.

És még egyet. Habár mi az egyéni

érdemek nyilvános méltatását, épen a zajtalan, de szolid törekvések és munkásság komolyságának szigorú szemelőttartása elvéből kiindulva, lehetőleg csak kevés alkalmakkor gyakoroljuk — nem tehetjük, hogy ezúttal fel ne említsük azt a valóban nagy, önzetlen és a közszempontjából megbecsülhetetlen vezéri munkásságot, melyet évről-évre a fentihez hasonló eredményekkel, *immár huszonöt év óta* kifejt az „E. G. E.” közbecsülésben álló elnöke: *Cs. Szabó József*, aki 1877. január 7-ikén vette kezébe az egyesület ügyeinek vezetését!

Erdélyi gazdatiszti egyesület.

Nehéz mezőgazdasági bonyodalmaink óriási konglomeratumban egy határozott, elvitázhatatlan s talán csak a hülyék előtt bizonyításra szoruló tényt látunk kifejezve s ez nem egyéb, mint az, hogy a szak tudás egy hatalmas tényező, egyedül megbízható fegyver azok kezében, kiket sorsuk a mezőgazdaság nehéz, küzdelemteljes színterére odadobott. Ezt ma már senki sem fogja kétségbe vonni. De viszont azon állításunkat sem képes senki megdönteni, hogy ezen érvényesülésében óriási horderővel bíró faktor legelső zászlóvivőit, személyesítőit hazánk gazdatiszti kara képezi. Ez faktum.

S ha ez így van, az is egészen bizonyos, hogy a gazdatiszti osztály nemcsak mezőgazdaságunk fellendítésében, de vég-eredményében hazánk felvirágoztatásában és állami életünk megerősítésében is épen nem kicsinylendő, sőt határozottan jelentékeny szerepet játszik. Szakismereteinek érvényre juttatása útján a nemzeti vagyon öregbitéséhez hozzájárul, mellékesen kulturális missziót teljesít, exponált nemzetiségi vidékeken a magyarság lelkes ügyvivője gyanánt jelentkezik. No de nem akarok dicshymnuszt zengeni gazdatisztekéről a gazdatiszteknek. Előre bocsátani kívántam a fentebbieket oly célból, nehogy bárki is e lapok olvasói közül azzal vádolhasson, hogy a midőn az erdélyrészi gazdatisztek ügyét szóvá tenni e lapok hasábjain helyet kérek, talán egy igen jelentéktelen, csakis egy szűkebb kör érdekeit érintő kicsinyes tárgyat választottam.

Helyet kérek tehát annál is inkább, mert nem viselhetem el az »Erdélyi Gazda« f. évi 49. számában megjelent hason című cikk végén foglalt azon — habár hízogó alakban adagolt erős szemrehányást, hogy épen a hivatottak azok, — s ezek közé számítja cikkíró az én csekélységemet is — a kik ezen igen fontos ügy iránt semmi érdeklődést, sőt ellenkezőleg a legnagyobb közönyt tanusítják. Szerény magamat ille-

tőleg talán enyhülni fog némileg a sulyos vád, ha utalok jelen új állásommal járó igen nagy elfoglaltságomra, a mely kizárólagos oka volt annak, hogy a kérdéses ügühöz ez ideig hozzá nem szólhattam. Az alábbiakban sietek pótolni az elmulasztottat s a midőn ezt teszem, azon felfogásból indulok ki, hogy a ki bármely iránybani és bármily csekély képességgel rendelkezik valamely közérdekű ügy előbbre viteléhez, az csak szigorú köteleességet teljesít, ha erőit rendelkezésre bocsátja. Igaz örömemre szolgálna, ha ezen felfogásom széles körben elfogadtatnék s minél több lelkes követőkre találna. No de térjünk most már a dologra!

A midőn ma lépten-nyomon azt látjuk, hogy az összes szakpályák munkásai szét-szórt erőik csoportosításával, vállvetett igyekezettel társulás útján iparkodnak elérni azt, a mire az egyes ember képtelen, s látjuk egyúttal az így elért többé-kevésbé fényes eredményeket — teljesen fölöslegesnek sőt határozottan nevetségesnek tartom arról szólni, hogy van-e szüksége hazánk gazdatiszti karának arra, hogy helyzetének javítása, érdekeinek méltó képviseltetése céljából egyesületet alkosson, fenntartsion. Mondom — nevetségesnek tartom arról a tárgyról még csak szót is ejteni. Hiszen ma már, — hogy egyebet ne említsék — a városi hordároknak is vannak jól szervezett, sikerekre hivatkozni képes egyesületeik. Csak a gazdatiszti osztály maradt legutolsó az utolsó között s még ma is késik pártolni, támogatni — épen a részvétlenség miatt alig tengődni képes országos gazdatiszti egyesületet. Annál kevésbé gondolt arra, hogy kisebb körzetekre szorító társulásokat hozzon létre. Valóban szegyetlen állapot! És kimagyarázhatatlan! . . . Felhasználom az alkalmat felkérni azokat, a kiket illet, a kipontozott helyekre képzeljék oda a magam és mások tisztelettel megküldött szemrehányásait. A részvétlenség, a közöny ezen óriási mértéke fölött eltűnődve, önkénytelenül is azon kérdés merül föl agyamban, hogy talán nem ismerjük eléggé a gazdatisztek életviszonyait; hát ha talán az az eset áll fenn, hogy a gazdatiszt — egyik úgy, mint másik — gond nélkül, vigan éli világát, nincs szüksége társulásra, tömörülésre s jókat nevet egy néhány kartárs indokolatlan töprengéseiben, egyesület alapítását célzó gyöngye erőlkedéseiben. Vajjon így van-e? . . . feleljenek reá maguk a gazdatisztek.

Nekem szent meggyőződés az, hogy nincs olyan szakpálya, melynek hivatásos művelői annyira reá lennének szorulva az

Erdélyi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság

KOLOZSVÁR.

Alaptőke: 2.000.000 korona.

A bank elfogad betéteket takarékpénztári könyvekre, folyószámlára; azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól váltókat, utalványokat, járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. Értékpapírokat és idegen pénznemeket elad és vásárol, előlegeket ad értékpapírokra, folyószámlán és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket és elvállalja sorsjegyek revisióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket, hitelleveleket, bármely külföldi piacra. Rendelkezésre tart a felek saját zárai alatt tűz- és betörésmentes pánccélszekrényeket. (Safe deposits).

Nagyobb ládába csomagolt és a fél peccsétjével ellátott ezüst és aranyneműek, vagy más értéktárgyak külön e célra berendezett tűz- és betörésmentes szobában őriztetnek.

Mátyás-király-tér 32.

Magy. kir. szab. osztálysorsjegyek főelárusító helye.

Mátyás-király-tér 32.

Üzleti órák délelőtt 1/2 9—12-ig, délután 3—5-ig.

(710.)

egyesülésre, tömörülésre, az együvé tartozás eszméjének felkarolására, meleg ápolására, mint épen a gazdatisztek. A dolog egészen tiszta és világos. Minél szétszórtabban élnek, működnek az egy cél szolgálataiban, azonos viszonylatban álló, s az érdekközösségből kifolyólag akaratlanul is láthatatlan kapcsolással egymáshoz fűzött tagok, minél nagyobb akadályt képez a távolság az egymással való érintkezésben, annál nagyobb szükség van egy jól szervezett, életerős intézményre, melynek kebelében a széttagolt erők egy vagy más módon összpontosított érvényre juttatása által a közös érdekek védelme hathatósan teljesíthető lenne. Hatványozott mértékben áll ez a gazdatisztekre.

Az Erd. Gazda f. évi nov. 10-iki számában Szabó T. Károly kartárs úr egy eszmét hozott felszínre, melynek magva az volna, hogy az országos gazdatiszti egyesület keretében, azzal szervi összefüggésben alakítsunk egy »erdélyrészi gazdatiszti egyesületet.«

Két kérdést kell itt mindjárt előljáróban tisztába hoznunk. Fennforog-e a szükségessége, van-e, lehet-e létjogosultsága az erdélyrészi gazdatisztek külön szervezkedésének? Lehet-e alapos kilátás arra, hogy a tervbe vett »fiók egyesület« proszperálhason, tekintettel azon — az országos egyesület keletkezésénél, fennállása óta a nem pártolás, a rideg közönyösségre vissza vezethető szomorú tapasztalatokra, melyek a fejlődés, a nagy célok elérésének útját állják. Igen, vagy nem? Magam részéről mind a két kérdésre igen-nel felelhetek. S épen ezért igaz örömmel, forró ragaszkodással üdvözlöm az eszmét, melynek megvalósításával az erdélyrészi gazdatisztek szebbet, üdvösebbet, nemesebbet saját hasznukra nem létesíthetnének.

Szükség van erre a külön társulásra, de — értsük meg jól — csakis azon határozott körvonalozással, hogy az ne jelentse a már fennálló országos egyesülettől való különválást, elszakadást, hanem igenis jelentse azt, hogy mi itten életre hívunk egy a mi speciális érdekeinknek megfelelő külön kis társadalmi intézményt, mely mint az anyaegyletnek kiegészítő része, annak megerősítésére, fönnállásának biztosítására szolgáljon s azzal karöltve igyekezzék hivatásának, rendeltetésének megfelelni.

A speciális érdekek ötleteiből lehetetlen ki nem térnem arra, hogy minket, erdélyieket sokat vádolnak azzal, hogy nekünk mindig és mindenben vannak — állítólag csak képzelt — különös természetű érdekeink. Nem lehet célom ez uttal a vád más irányokbani vonatkozásaira is kiterjeszkednem, de azt állíthatom, hogy a gaz-

datisztek szóban forgó szervezkedése ügyében igenis vannak elkülönített érdekeink. Ezen állításom némi indokolásán felhozhatom azon körülményt, hogy huzamosabb időt töltöttem a királyhágóntúli részekben s ez alapon — ismerve a viszonyokat itt és ott — bírálatom nem lehet egyoldalú.

Minden további megvitátás mellőzésével bátran kimondhatjuk, hogy az erdélyi részekben működő gazdatisztek fenn körülírt feltételek mellett külön egyesületbe tömörülésének van létjogosultsága s az ma már egy elodázhatlan, sürgős szükségességet képez.

A mi a második fölöttelt kérdést illeti, arra vonatkozó feleletemet a következőkben adhatom meg. Statisztikai adatok nem állanak rendelkezésemre, de úgy gondolom, az erdélyi gazdatisztek lehetnek másfél ezeren, ha nem többen. Bárminő szempontból vizsgáljam, mérlegeljem is a dolgot, teljes lehetetlennek tartom, hogy a másfél ezer — vagy tudom is én mennyi — gazdatiszt között csak egy is akadna olyan, ki előtt felfejtve a tervbe vett egyesület célját, intencióit, kihatásait, az elérhető eredményeket — kétségbe merné vonni annak égető szükségességét. Lehetetlennek tartom, hogy feltalálható legyen csak tiz is olyan, ki úgy a saját maga, mint kartársai jól felfogott érdekében ne tartaná szigorú kötelességének az első felhívásra szíve, lelke egész melegével pártolni, részt venni a tervbe vett egyesület megalapításában. Még egyszer mondom, mindazt én képtelenségnek tartom, mert ismerem az erdélyrészi gazdatisztek lelki érületét, nemes karakterét, s jól tudom azt, hogy mindnyájában feltalálható — habár itt-ott szunnyadó félben is — egy közös rokon vonás elrejtve a szívek fenekén: a collegiális összetartás érzete, az együvé tartozás tudata. Ilyennek ismerem én az erdélyrészi gazdatisztek.

Ezt az elernyedtt érzést, azt a tespedésre kárhoztatott tudatot kell most új életre hívni, felrázni terméketlen álmodozásból. Életre kelteni, csoportosítani, irányítani, hogy termelhessen szépet, nagyot és magasatosat. Fel kell keresni az egyeseket hazarészünk legelrejtettebb zugában is — nem hagyva ki senkit sem; meg kell értetni a kitűzött nagy célokat; apellálni kell a józan ész mellett a szívre is s meg fogjuk látni, hogy a rideg elzárkozottság, a jéghideg közöny áldatlan mezébe burkolt keblek meg fognak nyílani, az üdvös eszme nemcsak rokonszenves fogadtatásra fog találni, — mert ez nem épen elegendő — hanem rövid idő alatt egy tettekre is kész népes, erős gárda fog a kitűzött lobogó alá sorakozni. Hitem és reményem az, hogy úgy leszen. Lehetetlennek tartom, hogy

ebben csalódhassunk. Mert hiszen nézzük csak és vizsgáljuk, mik lehetnek a tervbe vett egyesület céljai? Mindenesetre azonosak a fennálló országos egyesületével. Érdek képviselő, állások közvetítése, önhibájukon kívül nyomorba jutott kartársak segélyezése, hátramaradott özvegyek, árvák gyámolítása. Vegyük csak ezeket sorra.

Vajon nem az érdek-képviselő hiányos volta vagy teljes hiánya idézte elő azt, hogy a gazdatiszti kart oly későn »vették észre« s oly későn jöttek reá arra, hogy a kötelességek nagy halmaza mellett talán némi kevés jogaik is lehetnek. Vajon az állások közvetítése bármily szerény keretben és kivitelben is nem válhatik-e egy olyan fölötté hasznos intézménnyé, melynek hiányát ma sokan, igen sokan érzik, fájlalják.

Azután meg az özvegyek, árvák segélyezése! Letörölni egy-egy fájó könnyet, a hála édes mosolyát varázsolni könnyelt szemekbe, biztató reménysugárt kelteni támasz nélkül maradt elárvult gyermek szívekben — lehet-e ennél fennköltebb, lélekemelőbb, magasatosabb valami, a miért szívek valaha megdobbantak?!

És itt jegyezzük meg jól magunknak, ne feledjük azt soha: senkinek sincs a homlokára fölírva, vajon nem épen az ő saját hátramaradottjai fognak egykor a tervbe vett egyesület segítő, gyámolító karjaira reá szorulni. Vessük ezt jól be lelkünkbe s a kérdéses eszme megvalósításánál, szóval és tettel pártolásánál a szerint cselekedjünk.

A megindított akció — tudomásom szerint jó kezébe van letéve. Nincs egyéb hátra, minthogy minden egyes kartárs kivegye a maga köteles részét. Nem kell egyéb, mint hogy minden leendő tag kötelezze magát egy új tagot szerezni s akkor rövid idő alatt ott lesznek az erdélyrészi gazdatisztek kivétel nélkül mindnyájan egytömör phalanxba csoportosulva s így az »erdélyrészi gazdatisztek egyesületének« fennállása már előre is biztosítva leendő. Ószinte lelkesedéssel üdvözlöm ismételtelen a felhozott szép eszmét s szívem egész melegével kívánom, hogy mielőbb megvalósuljon. Ugy legyen!

Váradó Géza.

E lap mult számában közleményemet azzal fejeztem volt be, hogy addig is, míg a részletekhez hozzá szóllanék az ott irtakat kívántam megjegyezni mint »egyik« a »Gazdatiszt« kartársunk által megnevezettek közül, — de most már nem várhatom be míg a »másik«, harmadik és a míg — mert hiszem, hogy többen is megteszik — hozzá szóllanak, mert szintén a mult szám »Szemle« rovatában ügyünkre vonatkozólag egy fenyegetést is olvastam, melyre reflektálni óhajtanék.

Azt igéri ugyanis a »Szemle« írója, hogy:

A M. KIR. POSTA ÉS TÁVIRDA SZÁLLÍTÓJA.

TELEFON SZ. 412.

Bernáth Ede Sándor

Kerékpár, Varrógép Raktár és Mechanikai műhelye

Kolozsvár.

Az összes világhírű bel- és külföldi kerékpárok és varrógépek, azok felszerelése és egyes részzeinek állandó nagy raktára és javító műhelye.

Áruimért 5 évig felelek. (529.)

Nagy raktár szőnyeg-, paplan-, pokróc- és matrácokban! — Valódi Linoleum- és cocos szőnyeg.

SÁRGA KRISTÓF

(530.)

Alapítatott: 1873.

fehértanemű és vászonraktára,

Alapítatott: 1873.

Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca (Belközép) 3. szám.

Dus választék minden kivitelű divatos férfi- és női ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kezelek, nyakkendők- és harisnyákban. Valódi francia fehér- és színes lenbatszt zsebkendők.

Különlegességek: színes á-jour

kávés-teríték- és asztalterítők, goblin ág- és asztalterítők, csipke-, gyapju- és chenil-függönyök, pamlag-szőnyegekben.

Ujonszülettek részére garnitúrák, paplanok, matrácok- és koosl-takarók.

Nagy választék butorszövetek és szőnyegekben. Elvállal kiházasítási vagy magán szükségre kívánt mindenféle fehértaneműk pontos elkészítését, kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb ügyelem fordítatik.

Valódi késmárki lendamaszt asztalanemű 25% gyári áron alól kapható.

Bagosy és Társa építőmester
építési irodája

Kolozsvárt, Jókai-u. 7.
szám alatt.

Elvállalnak minden e szakmába vágó munkálatok, valamint tervezetek, költségvetések és becslések elkészítését.

(531.)

„ha akkorra a mikorra a tavaszi nap melegítő sugaraiban, a pacsirta dalolásában a szent természet is levelet szűk gnyáját: a fennit érdekelte osztály a maga jövőtában meg nem mozdul” — hát az ő, t. i. Szemle író ur tolla: „a kegyetlen lelkű Satyr sipjának fog kótákat papírra tenni!”

Tehát gazdai mivoltunkhoz képest takarékoskodva a szavakkal is, ez a terminus: a jövő március — legfeljebb április és így mikorra buza közzé száll a dalos pacsirta, — a kegyetlen lelkű Satyr is irtalmatlanul rák sipolja, hogy: *élhetetlenek, társadalmi helyzetünk és hivatásunkra méltatlanok vagyunk* és — miután a „Szemle” hivatásunkat a *közgazdasági nyilvános működés jogával* — szerintem inkább kötelességével — is jelezte, a Satyr sipjából azt is hallhatnók, hogy a közérdek kötelességszerű szolgálatát elhanyagolva mint osztály a hazára nézve is — haszontalanok vagyunk, egyedül önérdekeinknek és megélhetésünknek használnván fel képességeinket. De ezt talán még se, hiszen mint a „Szemle” is megemlíti mi volnánk azok, a kik — már(?) mélyebben kezdünk szántani, szarvasmarha tenyésztésünket a fejlődés magasabb fokára emeltük, régi híres szőlőkultúránkat a pusztulástól igyekezettel védeni igyekszünk, a kiscgazda népies téli oktatásában részt veszünk stb. . . . és én még hozzá teszem azt, hogy minden fölvilágosult, tisztességes, önértékes és szorgalmas tagja gazdatiszti karunknak a kit működésében ügyeszeretettel, szakismereteinek ápolására való törekvés s azok szerinti eljárás igyekezete vezérel, az így elért eredményekben nemcsak megbizottjának és magának, de közvetve a közjónak is használ és az ilyeneknek szakértelmét, képességeit a közélet is igénybe venni mindenestre jogosult és igénybe is veszi, — tehát akarva nem akarva is az így gazdatisztek értéke a közéletben is érvényesül. Ha pedig maguk a gazdatisztek a *közélet közgazdasági terén a nyilvános működést keresnék*. — nyitva áll az előttük és *fel is tűnhetnének*, községük, járásuk, megyéjük gazdasági ügyeiben vezérszerepet vihetnének, azokat befolyásolhatnák is, — véleményem szerint azonban a sok a jóból is megárt. A gazdatisztek hivatása, működésüknek minden perce *első sorban is azé a gazdaságé, melynek kezelését elvállalták* s a ki ismeri a praxisban is egy gazdaság menetét, jól tudja mennyire futja ki az idő és hogy szabad-e egyáltalában a gazdatisztnak ilyes bár szakmájába vágó és szakképzettségénél fogva reá nézve illetékes működésre is kiterjeszkedni nagyobb mértékben?

Nagyon helyesen jegyzi meg tehát a „Szemle” hogy nem az egyén erősebb életnyilvánításáról van szó, hanem az összerakott erők hatására van egy-egy országos eszmének szüksége, — *tehát ilyen célból tartja az egyesülést szükségesnek* és ha ez a tén meg nem történik, helyezi kilátásba a Satyr nem épen melodikusán szóló szép sipszavát.

Nos hát az idő csakugyan rövid. Mindössze 6—8 száma állana rendelkezésünkre az „Erdélyi Gazda”-nak az ügy érdekében közleményekre, mert majd a nap melegítő sugaraiban s a pacsirta dalolásában — egyéb dolgunk lesz — még a Satyr sipját se halljuk meg, — tehát gyorsan kell tisztáznunk az eszméket s ha tisztába jöttünk — cselekedjünk.

Sokan abban a hitben lehetnek kartársaink közül — és ez a praktikus észjárás közvetlenségéből érthető is — hogy a Gazdatiszti Egyesület megalakítása a *gazdatiszti kar anyagi helyzetének javítását célozza*. Ilát szó sincs róla, ez is ránk férne. Az országos gazdatiszti egylettel szoros kapcsolatba jutás — eszméje is ilyen következtetést von maga után. De mi erdélyi gazdatisztek *emelkedjünk felül egyelőre e kérdésben az anyagi dolgokon* s valamint tudjuk, hogy a termés eredményét a jó talaj előkészítés, művelés s a kedvező időjárásbani Isten áldása előzi meg, úgy

anyagi helyzetünk javítása is a gazdatiszti kar iránti közbecsülés, rokonszenv és közbizalom jó erőben tartott és művelt talajából csirázhat ki. Ezen célzattal alakítsuk meg tehát egyletünket és ezen cél ápolásával összeférően legyen az érdekképviseletünk eszköze és működésünknek irányítója.

Tehát jöjjön az alakulásra való felhívás mielőbb *onnan, a hol a mozgalom megindult* s létesüljön az „Erdélyi Gazdatiszti Egyesület” szerény véleményem szerint ilyenformán:

Mindenekfelett az „Erdélyi Gazdasági Egylet” kötelekében és *védelme* alatt oly módon, hogy abba ez a gazdatiszti egylet mint alapító tag, tagjai pedig a maguk összességében egyenkint is mint rendes tagok lépjenek be.

Alakítson a gazdatiszti egylet az „Erdélyi Gazdasági Egylet” székhelyén *Kolozsvárt egy az ott és vidéken lakó tagjaiból egy központi választmányt*, alakítsanak az egylet tagjai megyéenként, a hol laknak 3—4 tagból álló vidéki választmányokat, melyek a központtal az összeköttelést fentartsák.

Csak tisztességes, feddhetlen jellemű s a gazdatiszti cím használatára törvény szerint jogosult egyén lehessen tagja az egyletnek s annyiban legyen mintegy zártkörű, a mennyiben a tagok felvétele iránt a vidéki választmányok ajánlatára a központi választmány határozzon és — azon nem remélt esetben — de mert az emberi gyarlóság feltételezését ennek megengedi és erről is gondoskodni kell, ha valaki az egyletbe méltatlanná válnék az abból eltávolítása iránt — a tagokkal egyetértőleg a központi választmány járjon el.

Vezető fóruma legyen mindenben az erdélyi gazdatiszteknek, kiknek mint ilyeneknek azon jognál fogva, melyre a kollegiális társulás feljogosítaná, ügyeiben a gazdatiszti kar köztekintélye, közbecsülése és az iránta fentartandó közbizalom érdekében erkölcsi fenntartást is gyakoroljon.

Hivatása lenne tagjai között a kollegiális érzsét és kötelekét kifejleszteni és ápolni, hogy az „egy mindnyájunkért és mindnyájan egyért” eszméje ezen testületben a becsület és humanizmus elveiben érvényesüljön. *A ritkán és nehézségekkel járó személyes érintkezés pótlására az „Erdélyi Gazda”-ban egy állandó rovatot tartson fenn a keblü ügyek érdekében is, de a melyben a tagok szakdolgoiban vagy állásuk viszonyaiban felmerülő közérdekű ügyekben kérdéseket és feleleteket váltsanak egymással.*

A vidéki választmányok a központi választmány közvetítői lennének és szintén a fenti célok érdekében munkálkodnának közelebbi környezetükben. Kiterjedhetne figyelmünk arra is, hogy most, miután már a törvény is meghatározza — *kik használják esetleg a gazdatiszti címet jogtalanul* s ez által a gazdatiszti kar ártalmára lehetnének.

Az egylet tagjai kötelezve lennének egyszersmind megyéjük gazdasági egyleteibe is belépni s a vidéki választmányok és központi választmány irányítanak a dolgokat s hatnának oda, hogy az egylet tagjai, a mennyiben állásuk kötelezettségeivel összefér, a közélet szakszerű vonatkozású ügyeiben szerepet vállaljanak, szerephez juthassanak ott, a hol és a mikor reájuk szükség van a közjó érdekében és nekik szól a „Talpra magyar!”

Egy ily irányú szervezkedés szükséges és méltó a gazdatiszti osztályhoz, ha igaz az, hogy: *a gazdatiszti osztály, mint az ország jelentékenyebb birtokainak és mezőgazdasági területeinek kezelője, közvetlen munkása, a közérdek és produktív hazafiság szempontjából is első helyeni képviselője kell, hogy legyen a gazdasági szakértelműk és haladásnak*, ha igaz az, hogy ezen helyzetben példaadással, útmutatással kell szolgálnia a kisebb gazdáknak, ha igaz az, hogy szakértelmének, tehetségének igénybevitelére a közélet is jogosult s a hazai földet művelő néppeli folytonos összeköttetése s érintkezésében arra való befolyásának *értke* van.

Ezen érték a szervezkedéssel hatványozva lesz és — most már közvetlenebbül magunkra gondolva csakis ezen szervezkedés lehet egyedüli eszköze annak és módját is fogja találni, hogy anyagi érdekeinkben is hasznosan működjék.

Tehát mielőtt a pacsirta, a nap melegítő sugara, a Satyr sipja stb. . . várja a visszhangot újra az

„egyik.”

Az „Erdélyi Gazda” 45, 49 és 50-dik számaiban, az erdélyi gazdatiszti egylet iránt az érdeklődés a legpompásabb, a legnagyobb alakban tűnik ki. Nagyon jól esik látnunk azt, hogy végre-valahára fölébredtünk, tért és murkát követelünk. Tért és munkát önönmagunk fejlesztésére.

20 év kellett arra, hogy meggyőződjünk arról, hogy mi erdélyiek a „Magyar Gazdatisztek és erdőtisztek országos egyletének” pártfogása, védnöksége alatt testületileg, csak külön körben fejlődhetünk azon magaslatra, honnan nehéz és nagy felelősséggel járó feladatainkat, kötelességeinket, saját magunk, főnökeink és a haza javára intézhessük.

Az út meg van törve. Minthogy nem különszakadás, sőt inkább együttműködés a főcélunk, el kell, hogy fogadjuk a „Magyar gazdatisztek és erdőtisztek országos egylete” nagyérdemű választmánya által kidolgozott *alapszabály-tervezetet*. (Lásd az országos egylet 1900-ik évi „Evkönyv” 48-ik oldal.)

És így egyéb nincs hátra, mint az, hogy Kolozsvárra egy alakuló-gyűlésre összegyűljünk. Ennek rendezését, kivételét az *Erdélyi Gazdasági Egylettől* elvárjuk. **Luczay Albert.**

Örömmel látjuk a nagy érdeklődést, mely a gazdatiszti egylet megalakulása iránt nyilvánul s a magunk részéről annál buzgóbban fogunk a terv megvalósításának munkájához. Minden valószínűséggel már január 26-ára ki is lehet tűzni az alakuló gyűlést, melynek helye vagy Kolozsvár, vagy Nagy-Enyed lesz. Az alakuló egylet alaptökéjének első részecskéje: 400 korona már meg is van, a mint erről minket Szabó T. Károly munkatársunk közelebből értesített. Csak előre!

Szerk.

Terjed az aranka.

A lóheremagvad tetőfokán van. Kicsépeleték és piacra hozták már körülbelül az összes ezidei lóheremagot. A gazdák jobbára már túl is adtak lóheréjükön, a forgalom megindult a külföld felé is és jelenleg az exportálandó lóhere arankamentesítése foly javában. A múlt évi tapasztalatok arra indították gazdáinkat, hogy az eladással ne várjanak, mert legjobban járnak, ha mindjárt az évad elején túladnak lóheréjükön. Ha az utolsó évek ármozgásaira vissza emlékezünk, azt látjuk, hogy az évad előhaladásával többnyire esnek az árak és legfeljebb a tavasz beálltakor észlelhető némi emelkedés. Míg az évad első felében inkább a nyersárú kél el, addig tavasz felé már csak a plombozott here adható el haszonnal. A múlt évi termésért 1900-iki szeptemberben óriási árakat ígértek, de csakhamar beállt az óriási visszaesés, minnek folytán sok per keletkezett az árú átvételénél és a ki az elején nem adta el lóheréjét, később bajosan tudott rá vevőt kapni. Ez idén normalisabb az aralakulás és valószínűleg nem is lesz nagyobb árcsökkenés.

Az ideji lóheretermés tehát nagyobbára forgalomban van és ennek révén bepillantathatunk a lóhere- és arankaügy jelenlegi állapotába. Előleges tájékozást szerzhetünk az arankamentesítés ezidei lefolyására és a kikészítendő vetőmag auspiciumaira.

Ha az ideji lóhereterméseket vizsgáljuk, első sorban az a szomorú tény tűnik fel, hogy alig akad arankamentes mag, olyan, a mely

abszolút arankamentes volna, az úgynevezett „naturseidefrei.“ Annyira ritka az ezidén, hogy feltűnő. Az olyan árú, a melyben egynéhány szem aranka jut kilónként, az van meglehetősen, de teljesen arankamentes nagyon kevés. A kereskedők ugyan szívesen veszik a kevés arankával bíró magot is, mert az exportra azt is könnyen arankamentesítik, de szívesen adnának egy pár forinttal többet métermázsánként, ha teljesen arankamentes maghoz juthatnának.

Még szomorúbb az a tapasztalat, hogy az Amerikából importált nagyobb szemű *fürtös aranka* — *Cuscuta racemosa* — évről-évre terjed nálunk és nagy veszedelemmel fenyeget. Ennek az arankának olyan nagy ugyanis a magja, hogy azt a lóheréből nem lehet teljesen kiválasztani és az olyan lóherének teljes arankamentesítésére, melyben fürtös aranka előfordul, gondolni sem lehet. Az ilyen lóherét csak olcsóbban lehet értékesíteni. Ez az aranka alkalmas arra, hogy lóheremagtermelésünket alássa és tönkre tegye.

Hogy mi módon jutott ez az aranka vidékünkre, azt a termelő gazdák maguk tudják legjobban megmondani, ha emlékezetükben van a vetőmag beszerzési forrása. Most csak azon kellene lenni, hogy mindent elkövessenek ezen veszedelmes élősdí gyökeres kiirtására. Óvakodjanak attól, hogy ezt az arankát a vetőmaggal elvesseék. Vizsgáltsák meg elvetendő lóheremagjukat, nincs-e benne fürtös aranka és vizsgáltsák meg a termelt lóheremagjukat is, hogy megtudják azt, nincs-e már a földjük ezen arankával inficiálva?

Ha pedig nyomára akadnak ezen aranka fellépésének, irtás és pusztítás azt minden módon és vessenek gátat további terjedésének. Az arankának nagymérvű elterjedése méltán arra indít bennünket, hogy annak oka után kutassunk. Két ok jöhet itt számba: vagy arankás volt a vetőmag, vagy pedig a mag arankamentes volt, de a mező s a lóheretábla környéke volt arankával inficiálva, avagy pedig — ami talán a leggyakoribb eset — a trágyával került az aranka a mezőre.

Ami a vetőmagot illeti, az Erdélyi Gazdasági Egylet heremagtisztító raktára immár közel egy évtized óta fáradozik azon, hogy a gazdák arankamentes vetőmaghoz juthassanak. Ez a tisztító intézet mindent elkövet, hogy csakis teljesen megbízható arankamentes állapotban kapják a termelők a vetőmagot s e tekintetben nem sajnálja a nagyobb hulladékot és óriási veszteséget, csak legyen alapos a munkája. S hogy mindannak dacára is még mindig van aranka, ennek oka abban van, hogy az aranka gyökeres kiirtásához nem elég csupán az arankamentes vetőmag elvetése, hanem azonfelül hozzá kell látni, még pedig igen erélyesen az arankának a mezőn s a legelőn és réten való gyökeres irtásához, nagy gond fordítandó még arra is, hogy a trágyával ne terjedjen az aranka.

Sajnos, a gazdák még nem ismerik fel eléggé sem a tisztító raktár nagy horderejét, mert a gazdák nagyobb része irtózik a költségektől, zúgolódik a nagy apadásért, másrészt pedig nem végzi az aranka irtását kellő szigorítással.

Gazdaközönségünk méltán azt várta, hogy tisztán a tisztító intézet révén pusztuljon el egyszerre az összes aranka és mert ez nem észlelhető, hát elkedvetlenedik és felhagy a további küzdelemmel az arankával szemben.

Pedig az arankairtás kérdése nem oly egyszerű, mint a milyennek látszik. Kisebb mérvben sikerül az aranka irtása, de gyökeres kipusztítása igen nagy kitartást, állandó körültekintést és éber figyelmet igényel. Egyes vidékeink annyira inficiálva vannak az arankával, hogy a gazdának óriási küzdelmébe kerül az aranka elhatalmasodásának leszorítása. Ott az ilyen vidéken mindig van aranka, még ha mindig csakis arankamentes magot vet is el a gazda. Vannak gazdaságok, a hol évről-évre csakis arankamentes magot vetnek el és mégis mindig arankás a lóheréjük. Ilyen helyen vagy

a mező, néha az egész határ van arankával ellepve a szomszédban, a vadon tenyésző lóheretábla arankás, a honnan azután az állatok áthurcolhatják az arankát, vagy pedig trágyával viszik ki a mezőre az arankát. Közelünkben vannak határok, a hol az aranka minden neki való növényt ellep, a lóheretáblát, baltacimet, kakukkfűvet, cickafarkot, szulákot stb. még a bazsalrózsát is. Ott azután nem csoda, ha az arankamentes vetőmag dacára pusztit az aranka.

Hogy az arankát sokszor nem a vetőmaggal viszi ki a gazda a lóherésbe, hanem hogy az utólag kerülhet a táblába, a mellett szól pl. az a gyakori tapasztalatunk, hogy a lóhere első magtermése arankamentes, de a második évi termés már arankás. Van azután olyan eset is, hogy az arankamentes vetőmag után arankás herét kapnak és az arankás mag vetése után nem tűnik fel az aranka. Ez utóbbit leginkább mélyebb, nedves helyen, vagy északi fekvés mellett észlelték. Ugy látszik az aranka nem kedveli a nedves fekvést és sokkal jobban terem a száraz fekvésben. A száraz nyarakban tömegesebben hoz magot, mint az esősekben. Némely száraz esztendőben a lóheremag szorult, apró, de az arankamag annál fejlettebb.

Volt eset rá, hogy nyirkos, nedves helyre arankás rostaaltat vetettek el és szép lóherét kaszáltak utána. Sőt Anglia nyirkos égálja alatt állítólag nem is terem meg az aranka. Hogy tényleg úgy van-e, nem tudom, csak azt tapasztaltam, hogy az angol gazdák és kereskedők szívesen veszik meg az olcsóbb arankás, aprószemű lóheremagunkat, sőt néha a rostaaltat is. Az arankára tehát nem sokat adnak. Az aranka fellépésének szeszélyességére vonatkozólag elmondom alábbi tapasztalatomat.

A kolozsvári gazdasági tanintézet botanikus kertjében, a növénytan sikeres tanítása érdekében, mindenféle növényt természetek kisebb parcellákon s egyebek között arankát is. Egy-egy kis parcellán be akartam mutatni hallgatóimnak az arankás lóherét és lucernát és öt éven keresztül sűrűn vettem el az arankát, míg végre az ötödik évben megjelent az első arankaszál. Négy évig pedig hiába vártam az arankát, pedig nem takarékoskodtam a maggal, tele marékkal szórtam és egy sem kelt ki. Az ötödik évben, mikor tényleg fellépett egy kis aranka a lucernán, akkor éppen csak nagyon kevés arankát vettem el és az mégis kikelt. Így megeshetik a gazdaságban is, hogy az arankamentesnek vélt lóherében épen csak egy szem aranka akad és az azután annál biztosabban kikél. A harmadik parcellán bemutatom hallgatóimnak a lenfojtó arankát, (*Cuscuta epilinum*), mely a lent pusztítja s ezzel megint az a furcsaság történt legutóbb, hogy abban a parcellában, a melybe erősen arankás lent vettem, arankamentes lent kaptam, ellenben ott, a hol a lent tisztán akartam bemutatni és a hová már évek óta minden évben gondosan kiszitált lenmagot vettem, annyira elszaporodott az aranka évről-évre, hogy most már kénytelen vagyok a lentermelést ezen a parcellán beszüntetni. Az utolsó évben már majdnem teljesen megfojtotta az aranka a lent. Ezen a parcellán tehát ott kipergett arankamag okozta a bajt s ennek révén szaporodott fel oly iszonyú mérvben az aranka. A kipergett arankamag tehát, a mely künn telelt, biztosabban kelt ki, mint a tavasszal szándékosan elvetett arankamag, a melyből egyik-másik esztendőben egyetlen egy sem kelt ki.

Hasonlóan állunk lóheretermő földjeinkkel is. A legtöbb határ annyira el van arankásodva, hogy az arankamentes vetőmag elvetése dacára is, mindig arankás here terem.

Ezt azonban nem szabad tétlenül tűrnünk és nem szabad összetett kézzel nézni, hogy az aranka hogyan terjed, hanem erélyesen útját kell vágni a terjedésének. Az aranka irtásának módjai eléggé ismeretesek, azokat részletezni talán fölösleges. Az arankafoltok körülárkolása és földdel való betemetése, az arankafoltok kiégetése stb. mind jól beválik, ha nagy alaposan végrehajtjuk. Csak arra a karom a t.

gazdák figyelmét felhívni, hogy egyrészt ne landjanak el a vetőmag arankamentesítése körül, másrészt pedig künn a mezőn hajtassák végre az arankairtást a legnagyobb szigorral; legyenek figyelemmel az egész határra, nincs-e ott aranka és legyenek óvatosak az arankás lóhere feltakarmányozásánál, mert a trágya útján is nagyon terjedhet az aranka. A legelőn járó állat elhullatott trágyájával az arankát is elvetheti. Az állatok pedig igen szeretik az arankát s ezért könnyen hozzájárulhatnak az aranka terjedéséhez. A mi pedig a vetőmag arankamentesítését illeti, az, a kinek van jó lóhererostája, rostáltassa ki a téli hónapok alatt nagy elővigyázattal és kitartással magját és ne vesse el előbb, a míg annak arankamentes voltáról meg nem győződött. A kinek pedig nincsen rostája, az küldje be a magját az erdélyi gazdasági egylet heremagtisztító raktárába és ne sajnálja sem a költséget, sem a rostálás okozta veszteséget.

Páter Béla.

Eszténa és műtrágya.

Ha a szántóföldi termésátlagok emelkedése valamely mezőgazdasági kultúra fejlődését jelenti, akkor erdélyrészi gazdálkodásunk képét — csak a legutolsó földmívelésügyi kormányi statisztikai számadatok szerint is — nagyon sovány s felettebb szürke vonalokkal lehet csak megrajzolni. S nem gyengíti ezen feltevést a statisztikai számokkal szemben szokásos kételkedés sem, mert sajnos, a vidéki gazdasági tudósítóktól kezdve a végrehajtón át a legfelsőbb közgazdasági fórumokig, a kiknek a röggel dolguk van, jól tudják, hogy a megyénkenti egy-két tucat jól situált nagybirtok, s számított bérő gazdaságok elég tisztességes termésátlagaitól eltekintve, a legtöbb középbirtok — s sajnos, a kis és parasztbirtokok — egész összeségének átlagai rettentően alacsonyak.

Hogy számokkal nem illusztrálható, megbocsátható, mert bármely olvasó, ha vidékén széjjel néz: nem igényel statisztikai bizonyítást. Igaz, újabb időkben az Alföld kenyértermő téreiről is mind sűrűbben hallszik ez a panasz, tehát úgy tűnik fel hirtelen, mintha a baj országossá nőtt volna meg s mintha a baj oka is ugyanegy lenne? Ez utóbbi feltevés pedig kétséges, mert míg az Alföldön mindinkább beigazolódott, hogy bizonyos hibás gazdálkodási talajhasználati rendszerek miatt a termésréteg egyoldalón kimerült (pl. phosphorsavtartalmában), addig az erdélyrészi szántók nem annyira a természet gyengesége, mint inkább a gazdálkodó mulatozása folytán fősvénykednek a magasabb termésátlagokkal.

Nem célozom bővebben fejtegetni a gazdálkodási hiányokat, azokat úgy is érezzük már, de jelen folyóirat is gondos házi orvos módjára mutat rá állandóan. Csak hirtelenében: kevés és gyenge igás erő, rendszertelen s sekélyes trágyázás, a birtok tagosítatlan volta, határozott vetésforgók teljes negligálása stb. azon okok, a melyek szántóföldi mivélésünk fejlődését gátolják s azon makacs, szinte fatalisztikus meggyőződés, hogy csakis „az idő a gazda!“ s ez okon a közismert s historice fejlődött „furfang“ kacskaringós, de szűk határain túl nem igen villanyozzuk agysejtjeinket bővebben.

Hogy kenyéradó téreinken csak a gondosabb és észszerű munka hiányzik, elég reá mutatni a kolozsmonostori, algyógyi s fogarasi állami gazdálkodások állandóan növekvő s magasfoku termésátlagaira, de még ha az egész Mezőségen, a Maros, Szamos és Küküllők völgye mélyrétegű földjében Hegedüs minister progrostikona szerint mélyebben szántunk, hát a nyomában már az első aratáskor siker jár; s a példa, a mely nem nehéz, könnyen lehetne utánozható.

De más oka is van a gyenge termésátlagoknak! A mily viszonyban állanak egymáshoz a kis és nagybirtokok termésátlagai, épp az a viszony áll fenn ugyanegy birtokon vagy falu határában a térszíri s hegyi szántók

között is. A téren muszáj gazdálkodnunk a hegyen, a domboldali terrászon, a hogy lehet! Így állunk ma, pedig az erdélyiszerte tapasztalható váltóeke okozta domboldali lépcsőzetes szántófelület arra mutat, hogy ősapánk ottis elég kenyeret igyekeztek termelni, a hol ma a „szabad gazdálkodás“ zabolázatlan s félreértett elve szerint csak földnyúzás folyik!

Az ősök által észszerűen kiszántogatott terrászok ma csak esetleges szántók s nagyobbára a juh legelget rajta. Miért? mert oda már nem jut igavonó marhánk, a mely az ekét húzná s nem jut erősebb marhánk, amely a csak féllg rakott trágyás szekeret felvontatná. Előbb a trágyás szekér ritkult meg a domboldalokon, utóbb a barázdahasító eke is, az ugart összetévesztették a parlaggal, a parlagot a legelővel s az ősgazda módjára több értéket adó szarvasmarha helyett a juhnyáj foglalta el a valamikor a természetből elhódított tereket! Hát a mai haladó gazdaságnak nincs-e ereje a fenti momentumokat visszaállítani? Kell, hogy legyen, mert hiszen talán a haladás útján volnánk. A hol a hegyi gazdálkodás hanyatlásának korszakát végeztük, ott kezdjük el a földmívelési reneszance idejét is. A juhnál! Ez a kis állat ma a kis- és nagybirtok ráadás marhája; el van terjedve mindenütt, mert kevésbé beéri; s az a gondolatunk, ha eddig legelővé alakult domboldalak fűvét használta, adja oda annak az elárvult földnek a trágyáját. De rendszeresen s ennek a módja az *esztenázás, kosarozás*. A könnyebben hozzáférhető helyekre, síkokra kerüljön hát az istállótrágya, a béresnek utálatos domboldalokra pedig adjuk a juhtrágyát, melyet az állat maga visz oda: esztenázás formájában. De már a szántástól nem óvhatjuk a bérest, hogy az eszténa zsiros, drága fenekét alá ne szántsa becsületes ekével. Jól tudjuk, hogy mindez eddig is gyakorlatban volt, sőt az egészen kisbirtokos csak ezt a trágyázási módot ismeri. De nem újság a következő tétel sem.

Az esztenáz juhtrágya főleg légenytrágya, tehát a talaj phosphorsav hiányát nem éppen pótolja. Hogy a talaj erői egyenlőtlenek ne maradjanak s a föld minden irányú éhsége kiegyenlítettessék, a phosphorsavat *műtrágyák formájában* adjuk. Igaz, ez már pénzbe kerül, de mégsem annyiba, ha a dombos szántóink rendes istállótrágyázás a kedvéért ki kellene bővíteni nagy marhaállományunkat.

Érzem s tudom azonban, hogy az imént javasolt módszer még mindig nem tökéletes. A talaj fogyó tápanyagai már-már rendszeresen pótolhatnának, de a szalmás istállótrágya hiányában a talaj kívánatos fizikai jó állapota nem következik be. Az nehéz, kötött, tapadós, víztartó stb. lesz. Jó, hát ugaroljuk egyrészt tisztességesen földünket, így mozdítván elő annak kívánatos strukturáját, más oldalról illeszszük be a vetésforgóba azon takarmánytermő növényeket, a melyek nemcsak bő szerves anyagot hagynak vissza a talajban s az abban lazítólag hatnak s utóbb humusbővítőleg, de sajátos természeténél fogva a levegő légenyét is gyűjtik. Ne csak magtermésért és takarmányért szeressük hát a pillangósokat.

De szeressük meg már valahára a műtrágyákat is. Ne nézzük azokat csodaszereknek, de olyan üzemi eszköznek, a melyet a Királyhágón túl annyira alkalmaznak már — kivált a Dunántúl — a mennyire erővel bírják; s hogy nálunk sem nézi mindenki csodaszernak, arról tanuságot tehetnek a kolozsborsai, bonchidai, iklódi, radnóthi, küküllővári, drassói gazdaságokban évenként kiürített műtrágyás waggonok!

Csórér Lajos.

A Viktoriaborsó termelése.

A gabonaárak hanyatlása következtében a szántóföld jövedelme nagyon megapadt. Kevés jövedelemmel nehéz a gazda megélhetése s a jövedelmező gazdálkodás biztosítása

céljából szükségesnek mutatkozik a gabonafélék termelését apasztani és olyan növények termelését fejleszteni, a melyek a gabonaféléknél nagyobb jövedelmet szolgáltatnak. Ilyen növények a hüvelyesek, a borsó, bab, lencse, melyeket nálunk eddig aránylag kis területen termeltek, noha ezeket kedvező viszonyok közt termelve, a gazda jövedelmét sokkal inkább növelik, mint a gyenge minőségű, alacsony áron értékesíthető gabonafélék.

A hüvelyes növények sokkal élelmesebbek, mint a kalászosok, ezeknél sokkal erőteljesebb gyökérzetet fejlesztenek és sokkal jobban felhasználják a termő földben található anyagokat, melyekből a növények táplálkoznak. A hüvelyes növények után kevés gyom marad, mert széles levélzetükkel jól beárnyékolják a talajt, így a burján nem fejlődhet ki közöttük. Utánuk a kalászosok igen jól sikerülnek, tehát nemcsak maguk szolgáltatnak több jövedelmet, de az utánuk vetett kalászosoknál is fokozzák azt.

A hüvelyeseket eddig nem termelték olyan terjedelemben, mint előnyös tulajdonságaiknál fogva kívánatos és a gazdálkodás jövedelmezőbb tétel szempontjából szükséges volna. Nagyban termelésre nem is valamennyi alkalmas, mert nem mindenik értékesíthető biztosan. A gazdára legfontosabbak a borsófélék, mert ezek bőven teremnek s bármely időben csak úgy eladható a nyert termés, mint a kalászosoké, termelésükkel tehát a gazda jövedelmét nem kockáztatja.

A borsófélék között újabban a *Viktoria-borsó* a legkeresettebb, mely ugyanis mint ember táplálék, ugy is mint állati takarmány, egyaránt kitűnő, értékesítése sem ütközik nehézségekbe, ezért néhány év óta termelése örvendetesen terjed. A Viktoria-borsó magja nagyobb, mint az eddig ismert és általában termelt borsóféléké, jó erőben levő talajon bőven terem és mindig jobb áron értékesíthető, mint az eddig termelt borsófélék bármelyike. Az erdélyi vármegyék legtöbbjének éghajlata a Viktoria-borsónak megfelelő, termelésére alkalmas talaj is van elég, ezért azt hiszem, nem csinálók felesleges munkát, a mikor ennek termelését megismertetem.

Az éghajlat iránt a Viktoria-borsó nem kényes, hol a többi borsó jól megterem, a Viktoria sem hagyja cserben a gazdát. A hol tavasszal a nagy melegek hirtelen fellépnek, ott a Viktoria-borsó nem érzi jól magát; a hűvösebb mérsékelt felmelegedő hegyvidéki klíma alatt diszlik igen jól. Magyarországon Szepes, Sáros, Háromszék és Kolozsmegyében termelnek legtöbb borsót, az utóbbi vármegyében Kalotaszeg vidékén. Tehát a hegyes vidékeken foglalkoznak termelésével, a mi eléggé bizonyítja, hogy a borsó a mérsékelt meleg, esőben nem szűkölködő éghajlatot kedveli. Kalotaszeg vidéke, valamint Háromszék vármegye éghajlatához hasonlóval rendelkezik több erdélyi vármegye is, tehát az éghajlat ezekben is megfelelő volna a borsó termelésére.

A Viktoria-borsó talaj igényeiről azt mondhatjuk, hogy a jó erőben levő, nem túl kötött talajokon diszlik, tehát a közep kötött, humózus talaj, melyen a lóhere is gazdagon fejlődik, igényeinek legmegfelelőbb. A sekély termőrétegű, kavicsos altalajjal bíró talajok Viktoria-borsó termelésére nem valók, mert mélyre hatoló gyökérzete a kavicsot nem tűri meg.

Az első vélemény iránt a Viktoria-borsó nem kényes; rendszeren kalászos után vetik, ritkábban kapás növény után, mely vagy tengeri, vagy burgonya. Önmagával nem fér össze, az az ugyanazon helyen 2—3 éven át termelni nem lehet, leghelyesebb 4—6 évi időközben vetni ugyanazon táblára. Határozottan helytelenül járnak el termelésénél, a hol egymásután 2—3 éven át is vetik ugyanazon területre, a 2-ik még inkább a 3-ik esztendőben ilyen helyen a borsó termése nagyon megapad, mert a föld borsó unottá lesz. Ez a szokás a zsiszik terjedésére is nagyon

kedvez, tehát ezért nem helyes. A Viktoria-borsó e tekintetben a többi borsóval teljesen azonos természetű.

A Viktoria-borsó alá a talajt porhanyóra kell megmunkálni, rögzös, rosszul munkált földön keveset terem. Korai vetést kíván, ezért őszszel kell alá a talajt megszántani, a mi könnyen megtehető, mert az őszi elvetése után mindig van még a szántásra alkalmas idő. Ha tavaszra marad a szántás, megkésik a vetés, s e miatt a borsó nem fejlődhetik elég erőteljesen. Őszszel 15—20 cm-re megszántva a talajt tavasszal nem kell újra szántani, elegendő azt megextirpálni, vagy ha extirpator nincsen a gazdaságban, milyen járó vasboronával kell az őszi szántást vetés előtt megjárítani. Tavasszal csak akkor szabad szántani, ha télen át igen nagy hó volt s ez összenyomja a talajt, ilyenkor nem szabad mélyen szántani.

Trágyázni a Viktoria-borsó alá nem szoktak, mert a friss trágyába oltott borsó sokat virágzik, de virágja nagyrészt elrugja, így kevés magot köt. Mivel azonban csak a jó erőben levő talajon terem eleget, vagy az első vetemény alá, vagy ha ez gabona és ennek trágyázása sem volna célszerű, az ezt megelőző növény alá kell trágyázni. Ha mégis buja talajra kerülne a Viktoria-borsó a magképzés előmozdítása céljából ajánlatos alát. holdanként 150 kg. szuperfoszfát műtrágyát használni, mely korai tavasszal, a vetési munkák megkezdése előtt szórandó el, szélcsendes időben.

A vetőmag beszerzésére különös gond fordítandó, csak zsiszik mentes, teljesen ép magot szabad vetni, miért megbízható helyről szerezzünk vetőmagot. Különösen ügyelni kell arra, hogy a vetőmag zsiszikmentes legyen, mert zsisziket a vetőmaggal igen könnyen behurcolhatjuk s a hol ez egyszer fellép, nehéz tőle szabadulni. Nem szabad tehát sajnálni a teljesen ép magért megkivánt magasabb árt. Megbízható fajtiszt, jó minőségű vetőmagot lehet kapni a Magyar mezőgazdák szövetségétől, vagy Mauthner magkereskedéséből.

A Viktoria-borsó korai vetést kíván, akkor kell vetni, mikor a zabot. Csirázásához kevés meleget igényel, a zsenge növény a hideget jól tűri. Akkor képes elég gazdag, erőteljes gyökérzetet fejleszteni, ha korán vettetik és mivel később is azon arányban fejlődik erőteljesen a milyen a gyökérzete, a vetéssel megkésni nem tanácsos. Leghelyesebb sorba vetni 30 cm sor távokra, így nemcsak kevesebb kell a vetőmagból, mint a szórva vetésnél, de a növény fejlődése is megfelelőbb. Mivel a Viktoria-borsónak hegyvidéki szára van, tanácsos közé más növényt is vetni. E célra legtöbbször a zabot használják s $\frac{1}{3}$ rész mennyiségben keverik a borsóhoz, vetés előtt 30 cm. sortávolságnál kat. holdanként 85—100 liter borsó és 30—40 liter zab vetőmag szükséges. Egyes gazdaságokban szűkebb, — 16 cm. sorokban vetik, ez esetben 120 liter borsó és 40—50 liter zab vetőmag szükséges. A magot 5—7 cm. mélyen kell alá takarni, hogy a gyors és egyenletes kelés biztosítottassék. Az ennél sekélyebb alátakarásnál nemcsak a kelés lesz hiányos, de a madarak is sok magot elpusztítanak, mert kieszik azt a talajból.

Kikelés után, ha a borsó 10—15 cm-re nőtt, meg kell kapálni, a mi nem csupán a gyomok irtása miatt, de a borsó jobb fejlődése miatt is szükséges, mert sokkal szebben fejlődik, ha a talaj felső rétege porhanyó marad. A kapálás csak szélesebb sortávolságnál végezhető, ezért sokkal helyesebb így vetni a borsót és nem szűk sorokban.

A Viktoria-borsó virágzása hosszúra nyúlik, így az összes hüvelyesek nem egy időben érnek meg. Az aratást ennél fogva akkor végeztessük, ha a hüvelyesek nagyobb része megértett. A legelső hüvelyek érnek meg leg hamarabb, ezekben fejlődnek ki a magvak legjobban, tehát ezeknek az összegyűjtése a

termelőnek fontos érdeke. Ha a szár felső részén utóbb fejlődő hüvelyek beéréséig várunk a letakarítással, az alsó hüvelyek nagyrészből a mag kipereg, tehát a legsúlyosabb, legértékesebb magvak kárba vesznek, megapad a termés, miért is a letakarítással megkésni nem tanácsos. Az érés helyenkint július második, általában azonban augusztus első felében következik be. Az aratás sarlóval vagy kaszával történik, s hogy minél kevesebb mag peregjen ki, harmat felszáradása előtt, kora reggel kell levágni. A levágott borsót kis csomókba czélszerű kötni, így megszárítani. A legtöbb helyen szép napos időben reggeltől estig renden hagyják, este csomózzák, azután petrencékbe rakják és 3-4 nap mulva behordják. Behordáskor ponyvás szekerekre rakassuk a borsót, hogy a felrakás közben kipergő mag a szekér aljában felfogassék. Ha a borsó kicsépelése hosszabb idő mulva következik be, fedett helyre — csürbe, pajtába — rakandó be, hogy az eső kárt ne tehessen benne.

A magot vagy kézi osépekkel verik ki, vagy cséplő gépen, nagybani termelésnél kézi erővel csépltetni lassu munka; ha a cséplő gépen a kosarat tágra veszik, s a verő lécekből csak négyet hagynak a dobon, kevés magot tör össze agép.

A termés nagysága a föld teruó ereje valamint az uralkodó időjárás szerint igazodik. Kat. holdankint 5-7 m. mázsa kis, 8-12 m. mázsa közép s 12 m. mázsán felül nagy termésnek mondható. A kifogástalanul tisztított zsizsik mentes Viktoria-borsó hektoliter sulya 78-80 kg, az ilyen minőségért m.-mázsánként 24-30 koronát fizetnek. A mag értékesítése iránt czélszerű a Magyar mezőgazdák szövetségének magközvetítő osztályához fordulni. A Viktoria-borsó szalmája jó birka takarmány. Ha a Viktoria-borsó megsziszikesedik, étkezési czélokra undorító voltánál fogva nem alkalmas, ezért értéke jelentékenyen leszáll. A zsizsik ellen, ha jelentkezik, bajos védekezni, ezért attól óvakodjon a gazda, hogy a vetőmaggal be ne hurcolja azt.

A Viktoria-borsó az őszi kalászosoknak kitűnő elő veteménye, termelése tehát ez okból is nagyon ajánlatos. **Rázsó Imre.**

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

— **A borjúk felfuvódása elleni szer.** Gyakran mutatkozik fiatal bikaborjúknál a hasmenés és fölfuvódás, ami a meghűlés, romlott takarmány, savanyú tej, vagy elégtelen táplálkozásból származó emésztési rendetlenségnek tulajdonítható. Az ilyen állatok többé-kevésbé fölfuvódottak, az étvágy és kérődzés korlátolt, a ganajozás lassú és a ganaj nyálkával bevont golyókban távolodik el. Enyhébb esetekben, mikor az állat föl van fuvódva, adjunk 20 gramm hányatótorkövet, 30 gr. zilizport, 300 gr. glaubersót 2 liter vízben. A borjút életrendesen kell tartani és csak valamelyes korpaivóást kell adni; ha aztán a fölfuvódás szűnik, egy kevés szénát, répát és korpaivóást is lehet adni. Jó a borjú hasára és hátára is meleg borogatásokat alkalmazni.

— **Ritka termékenység egy tehénél.** Egy nagyobb németországi birtokon a múlt ősszel egy tehén négy fejlett borjút elletett. Az ellés a legelőn történt. Mikor a gulyás odament, az egyik borjú már doglott volt, a másik három még élt. Sem az ellés előtt, sem utána nem volt a tehén egészségében rendellenesség. Egy évvel később ugyanaz a tehén öt borjunak adott életet. A birtok kezelője az érdekes esetet következően írja le: az első ellésnél 2³/₄ éves volt a tehén. Az akkor elletett borjúk mind üszök voltak s a három, még élve talált ma is (1901. októberben) élt még. A második ellés, mely a kellő időben következett be, az istállóban történt. A segédkezés nélkül beállt ellésnél 3 bika és 2 üszőborjú látott napvilágot. Mind teljesen fejlett és ép

volt, de halvaszülettek. A vemhesség utolsó napjaiban az állat leginkább feküdt. Egészségi állapota kezdetben egészen kielégítő volt, de az ellés után három nappal megbetegedett és hirtelen elpusztult, tehát ez a tehén sem kerülte el az ikreket ellő tehének sorsát. Mindenesetre ritka eset az, hogy egy tehén valamivel több, mint egy év alatt kilenc borjunak adjon életet. Mindenesetre érdekes lenne megfigyelni, hogy ezek az idővel vemhessé váló borjúk örökölni fogják-e anyjuk nagy termékenységét.

— **Az ideai takarmánytermés és rétjeink.** Az idén országszerte általános a panasz a gyenge takarmánytermés miatt — A főök kétségkívül e tekintetben is mindenütt a kedvezőtlen időjárási viszonyokban keresendő s sajnosan igaz, hogy a legszorgalmasabb, legszakavatottabb gazda munkája és törekvése is eredménytelen marad az időjárási abnormitások következtében; de más részt az sem téveszthető szem elől, hogy Magyarország ma még nem tartozik azon gazdaságilag előhaladottabb államok közé, a melyeknek például az ilyen kedvezőtlen időjárási viszonyokból előállani szokott válságos esetekben, elhanyagolt rétjei és legelői tekintetében, legalább némileg nem volna okuk önmagukra is utalniok. Időszerűnek találjuk tehát gazdáink figyelmét a rét és legelő gondozására ismételen felhívni, mert hiszen tudva levő, hogy oly vidékeken, melyek fekvésük, klimatikus és piaci viszonyaiknál fogva főleg állattenyésztést űznek, azoknál elsőrangú tényező mindig a jó és elegendő takarmány; de másrészt ki is fizeti magát az intenzivebb rétmivelés. A befektetéseknek nem mindannyira költséges s azt sem mondhatnók, hogy valami sok gondal járók. Az időnkinti keveréktrágya és a kálitrágya alkalmazásán kívül a fogasolás és jófajta fűmagkeverék hintésekkel a réteknek egész terjedelmükben való lassankénti felújítását eszközölhetjük. A fogasolást kora ősszel és kora tavasszal végezzük. Késői fogasolás egy a fejlődő fűre, mint herefélékre alkalmas. A rétfogas persze mindig a talaj termeszete szerint választandó meg; kötöttebb talajokhoz nehezebb, lazább talajokon pedig könnyebb fogas használandó. A mi a rétek legeltését illeti, az tavasszal határozottan káros és habár korán történjék is, ez a szokás mindenképp mellőzendő volna. Hiszen nyilvánvaló, hogy a legelésző jószág a nedves talajt kora tavasszal a sarjadzó fűvel együtt összetapossa, minek következtében a fű csak gyengén és lassan bokrosodik, hamar felnyul, ritkásan nő, kevés lesz a szénáhozam, elburjánzik a gyom. Az őszi legeltetésnél gondot fordítsunk arra, hogy a rét marhával túlterhelve ne legyen, egy helyen soká ne időzzön, nedves időben ne legeltessünk s a tél közeledtével idejekorán behajtsunk. Ha az elmondottakat figyelembe vesszük gazdáink, meg vagyunk győződve, hogy rossz abnormis időjárás esetén se lesz oly rossz termelésünk, mint az idén volt.

*

Háztartás.

— **Téli tennivalónk a baromfi-udvarban.** A vedlésben elmaradt szárnyast szükséges mesterséges módon segíteni. Legczélszerűbb egy fél teáskanálnyi kenet, három állatra számítva, oly ételbe keverni, melyet a szárnyas legjobban szeret. Ezt egy enyhébb reggelen kell adni. A kén gyorsítja az új toll kifejlődését, de mivel a szervezetre kissé gyengítőleg hat, ellensúlyozásul erőt adó tápszereket (pl. húsmaradékot) kell adni. Kielégítő téli táplálékról is kell gondoskodni, mert nem szabad elfelejteni, hogy a hideg idő beálltával a baromfi elesik a bogár és féreg táplálékoktól és, ha azt akarjuk, hogy télen is elég tojást kapjunk, úgy szükséges a hiányzó ételt kipótolni. Körülbelül kétszer hetenként, adjunk a baromfinak húsmaradékot vagy hulladékot megfőzve, összevagdálva és liszttel összekeverve. A reggeli táplálékot melegen adjuk. Itt

az ideje már most, hogy a jövő évi újításokat és javításokat eszközöljük. Már most kell kiemelni a legjobb tyúkokat és kakast, melyből új törzset akarunk alkotni, mert észszerűtlen dolog az, ha taláalomra szedjük ki a tojásos kosárból az ültetésre szánt tojást. A jó táplálék mellett még fontos, hogy a tojótyúkoknak bizonyos kényelmük legyen, ha akarjuk, hogy télen is tojjanak; oly tyúk, mely minden időben kint szaladgál, sokkal kevesebbet tojik és mivel télen a tojásnak nagy ára van, úgy kifizeti magát nekik kényelmes helyet készíteni. Olyan gazdaságban, hol ragályos betegség üt ki a szárnyasok között, be kell a tenyésztést két évre szüntetni, mert különben soha sem lesz teljesen egészséges állapot. A torokfájás gyakran mutatkozik ebben az évszakban és csakis óriási fáradtsággal, gondnal és észszerű ápolással kell a bajnak elejét venni, mert nem csak, hogy veszedelmes, de bebizonyítottan, ragályos is. Ha májbaj tünetei mutatkoznak, inkább kevesebb tengerit és több darát kell a baromfinak adni. Ha azt akarjuk, hogy a szárnyas egészséges és tojása jóízű legyen, úgy ne hagyjuk, hogy az iszapos, piszkos vizeket igyák, hanem mindig sok és tiszta vizük legyen. A csirkék nem fejlődhetnek, a tyúkok nem tojhatnak kellőképpen, ha telve vannak elősdiékkal. Meg kell időnként nézni néhányat, és ha látjuk, hogy vannak tetvek, úgy mindnyáját be kell hinteni rovarporral, alvóhelyüket ki kell meszelni és azt is behinteni. A mészbe jó egy kis karbolsavat tölteni. — r — z.

— **A Krisantémum tenyésztés.** Az ősszel nyíló virágfélések között kétségtelenül manapság a krisantémum a legdivatosabb virág. Egyaránt nagy előszeretettel részesíti minden kertész; mert tenyésztési módja felette nagyon könnyű, s a mi a leglényegesebb, virágzása októbertől nem ritkán január közepéig tart, tehát akkor, a mikor — mint mondani szokták: virágszegény időszak van. — De nagy előnye ennek a növény féleségnek az is, hogy nemcsak üvegházban, hanem a szobában is nagy hajlandósága van a virágzásra, csak — természetesen — itt is a világosabb, naposabb s nem túl meleg helyet kívánja. Nem szándékunk ezuttal bő részletekben foglalkozni a tenyésztési móddal, hanem csak rövidebb vonásokban megjelölni ama lényegesebb tényezőket, a melyeket eme növények megkivánnak a tenyész idejek alatt. Ha tökéletes növesű és faj azonos Krisantémumot akarunk nevelni, akkor legjobb azokat dugványról szaporítani tavaszkor, és ezt a szaporítási módot minden tavaszkor kell ismételn; mert a legutóbbi években tett kísérletek azt bizonyítják, hogy az egy, vagy több éves Krisantémum gyökértörzsek mindig tökéletlenebb virágokat fejlesztenek, mint azok, amelyet minden tavaszkor újlag dugványról nyerünk. A dugványokat mindig hidegebb helyen telet, erős sarjakkal bíró növényről kell szedni; és ha azokat más növények módjára homokba meggyökerezettük — a meggyökeresedés után pedig — (úgy május elején) már őszkorfőlásott, télen bőven trágyázott tavaszkor újlag porhanyított s elegyengetett talajba kiültetjük — hát akkor az első teendőket a Krisantémum körül elvégezték. Nyáron száraz időben meg kell egypárszor öntözni, ugyancsak akkor szükséges vissza metszeni, hogy elbokrosodjanak. Őszkor egyenként csoportosítjuk, hogy begyökeresedjenek. A beültetés után 2 hét mulva megritkitjuk a bimbókat úgyannyira, hogy minden hajtáson csak egy bimbó maradjon; ilyen formán nyerhetünk tökéletes nagyvirágú példányokat, a melyeket a hidegebb idő beálltával téli helyekre a szobába vagy üvegházba be lehet rakni. Az elvirágzott példányokat el lehet dobni, s csak annyit hagyunk meg minden fajtából, a mennyit szaporítás céljából elégségesnek gondolunk.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

„Magyar Közgazdaság“ címen dr. Éber Antal szerkesztésében közgazdasági lap indult meg a fővárosban. Az új lapnak a közönséghez irt beköszöntőjében örömteljes lelkesedéssel győződhetünk meg arról, hogy nemcsak a címe »magyar«, hanem magyar a programja is, nem a közgazdaság egyes ágának, hanem az egész magyar közgazdaságnak érdekében fog dolgozni, küzdeni. Szomorú képet tár elénk a »Magyar Közgazdaság« beköszöntőjében.

»Magyarország — úgymond — súlyos gazdasági válság lejtőjére jutott. A földbirtokos osztály joggal panaszkodik, hogy termelési költségeit is alig képes a földből kivivelné, az iparpártolónak néhány éve nagy tüzzel kezdeményezett akciója dacára iparunk alig mutatja a fejlődésnek még csak csiráit is, kereskedelmünk pedig az általános gazdasági viszonyok okozta pangás mellett a nagy állami kedvezményekkel fölruházott szövetkezetek versenyével már-már nem bír megküzdeni. Hitelviszonyaink a lehető legkedvezőtlenebbek. Eddigi külföldi pénzforrásaink javarészt bedugultak. Ausztria pénzügyétől a gazdaságpolitikai szenvedélyes küzdelem, Németországtól az ottani ipari túlprodukción és a német bankválságok mindinkább elszigetelik hazánkat. Ezzel elzárulnak a gazdasági föllendülés lehetőségének eszközei.«

Majd tovább a következő mély igazságú szavakkal tűzi önmaga elé föladatát:

»Ezen szomorú helyzet mellett, a mikor már csak egy ballépés, csak egy botlás elegendő ahhoz, hogy hazánk a gazdaságilag elpusztult országok közé süllyedjen alá, nincs közgazdasági sajtónk, a mely a nagy közönséget a gazdasági kérdések iránti vétkes indolenciájából fölrázni, a társadalmat a közgazdasági kérdések és események iránti érdeklődésre és azokkal szemben állásfoglalásra rábírnai képes lenne.

Erre a nehéz, de hálás föladataira vállalkozik a »Magyar Közgazdaság«.

Célunk a közönséget minden aktuális gazdasági kérdés és esemény fölől tudományos, szürke elméleti fejtegetések mellőzésével, az élet, a gyakorlat követelményeinek és igényeinek megfelelően tájékoztatni. A gazdasági jelenségek ilyenét ismertetése és bírálata által elő akarjuk mozdítani egy erőteljes gazdasági közvélemény kialakulását. Olyan közvéleményt, a mely tudja és akarja ellenőrizni, hogyan sáfárkodnak a kormány, hogyan a törvényhozás, hogyan a közgazdasági igazgatás egyes szervei az ország gazdasági életének vitális érdekei fölött. Olyan közvéleményt, a mely képes megérteni és mérlegelni a gazdasági élet jelenségeit. Olyan közvéleményt, a mely tud elveket jel-szavaktól, szavakat tényektől megkülönböztetni, amely tud és akar meggyőződéseiről, saját jól fölfogott gazdasági életérdekeiért erélyvel és nyomatékkal sikra szállani.

Ez a közvélemény érteni és méltányolni fogja működésünket, a mely nem egyes osztályoknak, hanem egyes gazdasági érdekesoportoknak, hanem a magyar közgazdasági élet egyetemének fog szolgálatában állani.

És már az első szám tanúskodik a mellett, hogy az új lap a programja mellett kitart, föladatát komolyan veszi, eszközei meg vannak programja keresztülvitelére, föladata teljesítésére. Új, egészen új szellem nyilatkozik meg tartalmában, pártatlan, független, igazságos hangok hallatszanak ki abból. Melegen üdvözljük ifju laptársunkat és hiszszük, hogy nemcsak a közvélemény tájékoztatását, de a helyes közvélemény kialakulását is el fogja érni.

A »Magyar Ipar« december 15-i számában gróf Zichy Ferő érdekesen fejtegeti az önálló vámterület létesítésének szükségességét és várható eredményeit. Habár nem is értünk azzal mindenbyn egyet és habár az olyan állítás, mint: »az önálló vámterületet elvileg ebben az országban senki sem ellenozta komolyan, legfeljebb politikai és opportunitási szempontokból tették azt,« — éppen nem történeti igazságú, mert hiszen az O. M. G. E. csak a legközelebbi napokban is aligha politikai és opportunitási szempontokból — a közös vámterület mellett foglalt határozott állást, mégis, fejtegetésének politikai része értékes, tanulságos és figyelemreméltó:

Mezőgazda-állam vagyunk és mégis a magánfogyasztás tárgyát képező gyümölcs- és fölzelékkonzerveinknek mindössze 6.5%-a ké-

szül itthon. Sőt csekély konzervgyártásunknál fölhasználta 23100 q. hüvelyes vetemények 34.5%-át, az iparos Ausztriából kellett behoznunk. Hántolót malmaink borsószükségletüknek 98.67%-át, kölesszükségletüknek 83.15%-át kénytelenek voltak külföldről beszerezni. Gyári len- és kenderszövésünk anyagát túlnyomóan a külföldről hozzuk be. Előállítottunk 8.346.268 korona értékű mezőgazdasági gépet és ezzel szemben 11.194.566 k. értékűt hoztunk be. Nem szomorú-e, hogy kaszát, sarlót, patkoló vasat majdnem kizárólag külföldről hozunk be? Az olyan cikkekben is, melyeknek nyersanyaga, gyapju, len, kender, selyem, tehát a mezőgazdasággal legszorosabb kapcsolatban vannak, vagy annak termékei, az ország csaknem teljesen a külföldre van utalva. Így gyapjuipari cikkekben van körülbelül 104 millió korona értékű fogyasztásunk és ebből saját termelésünk részén csak 10 millió k. értéket földözünk, len- és kenderipari cikkekben 172 millió k. a fogyasztás értéke, és csak 20 millió korona értékűt tudunk mi előállítani. Gyapjuiparban 10, len- és kenderiparban 12%-át, selyemiparban 2.3%-át teszi ki a hazai termelés a hazai fogyasztásnak. Igaz bizony: szomorú nagyon szomorú, adatok ezek, melyek azonban első sorban azt mutatják, hogy a magyar mezőgazdaság nem képes az egyoldalú, primitív, de olcsóbb termelésről nagyobb termelési költséggel, — még ha több jövedelemmel is — járó belterjes gazdálkodást igénylő növények termesztésére és állatok tenyésztésére áttérni. És miért nem? Mikor minden kész, a mit a gazdaságba kell fektetni, olyan drága, és minden termék, a mit belőle kivehetünk, olyan olcsó: akkor nehéz jól gazdálkodni.

A »Gazdasági Lapok« egyik legutóbbi számában fölötte egyszerű és nagyon praktikus módját írta le annak, hogyan lehet az állatokat marhamérleg nélkül is megmászni. Következőket írja erről a »G. L.«:

»A gazdának csakis a rendszeres mérések után van alkalmja meggyőződni a hizlalás menetéről, annak rentabilitásáról s így ítéheti meg, kifizetődik-e a hizlalás minden egyes darabnál s így jut abba a helyzetbe, hogy a sulyzaporulatot nem mutató egyedeket, melyek hiába fogyasztják a drága eleséget, kiküszöbölje a többiek közül, még mielőtt nagyobb kárt okozna a takarmány haszontalan elpocsékolásával. Ezért fontos a gazdaságokban a marhamérleg, mert ez a kulcs a gazda kezében az üzem veszélyes vagy jutalmazó voltának megítélésére. De hát nem minden gazda van abban a helyzetben, hogy marhamérleget is vehessen. Kisgazdák, középbirtokosok, kiknél a hizlalás csak mellékes üzem, rendszerint hiájával vannak az ilyen mérlegnek, mert nem fizetné ki magát a nagyobb befektetést igénylő mérleg beszerzése. Ez pedig baj, mert épen ezek a gazdák károsodnak az értékelítésnél legtöbbször. Egy praktikus német gazda azonban kitalálta a módját, hogy miként lehessen a jószágot marhamérleg nélkül megmérni. Ismertetjük ezt a módot, bizonyára sok gazdatársunk fogja használni. Az egészhez nem kell egyéb, mint két közönséges tizedesmáza, a mi majd minden középbirtokosnál meg van és majd minden faluban is található. Nos, a két mázsát háttal egymásnak szembeállítjuk. Csináltatunk azután fából egy hidlást, ezt ráteszük a két mázsára s erre a hidlásra állítjuk a megméréndő marhát. Ekkor aztán rendszeren mérünk mind a két mázsán. Összeszámláljuk a két mérleg összsúlyát s ez — levonva belőle a hidlás sulyát — adja a megmért marha pontos sulyát.«

Az »Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok« a tejszín és tejföl kellemetlen istálló szaghoz hasonló szagnak és keserű ízének okát is azaz az ellen való védekezési módot ösmerteti. Az első baj tejrohadásnak neveztetik s keletkezését az okok két csoportjára lehet visszavezetni: 1. midőn a különben teljesen egészséges és normális összetételű tejet a fe-

jés vagy tejkezelés, főleg a tejesedények által beléje jutott hasadó gombák (bakterium termo és bakt. hinola) megfertőztetik. Ez esetben a tejfölnek felületén apró gázokkal telt hólyagocskák keletkeznek, melyek megpattanva kis felületi folytonossághiányokat hagynak vissza, a szabaddá váló gázok pedig bűzös (kénhidrogén) szagot terjesztenek. A baj leküzdésére ez esetben az istálló és tejkamara legnagyobb tisztasága és fertőtlenítése szükséges. 2. midőn a baj kuforrását a tehének életrendjében, természetellenes vagy romlott takarmánnyal való etetésben kell keresni. Így tapasztalat szerint főleg répalevelek és bevermelt répafejek, avas repce, vagy más olajpogácsák, romlott takarmánymész, széna és mindenféle más, idült és heveny, gyomor- és bélhurutot előidézni szokott takarmány okozza s ez esetben a tejhiba rendszeren a tejelő jószág gyomor-, vagy bélhurutjával egyidejűleg szokott föllépni. Megemlítendő, hogy egyetlen ilyen bajban szenvedő állat teje képes a többi állomány összes tejét megfertőztetni. Ha a gyomor-, bélhurut tünetei az egész állományon jelentkeznek, takarmány- és életrendváltoztatás szükséges, ha csak egyes állatokon, akkor ezek külön fejessenek és tejük külön kezeltessek. A tejnek keserű ízét, ha az csak 8—10 órai állás után jelentkezik, valamely keserű ízű bomlási terméket előidéző baktérium idézi elő. Lehetséges, hogy egy, vagy több tehén tüdőbajban szenved és ez az oka. Lehetséges az is, hogy a takarmány vagy alom által kerül az istálló levegőjébe s onnan a tejbe a veszedelmes baktérium. Mindenekelőtt az istállónak és tejelő kamrának alapos fertőtlenítése szükséges, zátán takarmány és alomváltoztatás. Ajánlatos a tejet friss állapotban 70°C-ra fölmelegíteni, ezen hőfoknál 15—20 percig állni hagyni és azután lehűteni. —6.

Könyvismertetés.

Lud- és kacsatenyésztés. Irta: Hreblay Emil, állattenyésztési m. kir. felügyelő. (Budapest, VII. Csömöri-ut 15., II. 8.) A mű ára 2 korona.

Baromfiköztenyésztésünk Darányi miniszter lelkes és gondos kormányzása alatt rohamosan fejlődött s ezen fejlődés mérvét nemcsak a gazdaközönség, de a kereskedelmi tényezők is érzik. Kivitelünk évről-évre nagyobbodik, ennél fogva az országba fokozatosan több pénz jön be, mely összegnek legnagyobb része a legszegényebb néposztályban oszlik szét.

Áldásos tehát nemzetgazdasági szempontból is a baromfikenyésztésnek előmozdítása, mert ezzel lépést tart a nép terhein való könnyítés munkája.

A jelen munka különösen figyelmet érdemel, mert a lud- és kacsatenyésztés hazánkban kitűnő eredménnyel szokott járnai, csak tudni kell azt hol, milyen fajta viziszárnyas tenyésztendő s mikép értékesítendő az legjobban. Lud- és kacsatenyésztésünk ma is, a kezdetleges viszonyok közt oly figyelemre méltó, hogy ezen termékekből az 1900-ik évben az áruforgalmi statisztika szerint kivittünk:

fosztott ágytollat	1,899	métermázsát,
fosztatlan „	26,906	„
ludzirt	415	„
ludmáját	1,999	„
a mely mennyiségek koronaértékre átszámítva kitesznek:		
1,899 mm. fosztott ágytoll	1.139.400	K.
26,906 „ fosztatlan „	10.862.400	„
415 „ ludzirt	93.000	„
1,999 „ ludmáj	999.500	„
Összesen 13.084.300 K.		

Míg az 1899-ik év végén kimutatott adatok szerint ezen termékek értéke csupán 11.168.380 koronát tett ki, ennél fogva csupán ezen lud- és kacsaféle élelmickekkel és tolfélékkel kivitelünk 1.915.980 koronával emelkedett.

Nagy összeg ez! De ha vesszük, hogy ezen nagy összeg legnagyobb része kigazdák kezébe jutott, akkor mindezt még nagyobb-nak látjuk, mert jól tudjuk, hogy a szegény ember előtt bármely csekély pénzüsszegnek nagyobb az értéke, mint a gazdag kezében, Hreblay munkáját, mely tárgyat kitűnően meríti ki, mindenkinek melegen ajánljuk. Kapható a szerzőnél az összeg előleges beküldése ellenében.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó. Az „Erdélyi Gazdasági Egylet” igazgató-választmánya 1901. évi december hó 28-án, (szombaton) d. u. 1/2 órákor rendes gyűlést tart melyre a tagokat tisztelettel meghívja
Az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Mult XI/29-iki ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
2. Jelentés a pénztár november havi forgalmáról.
3. A földm. miniszter leirata a téli mezőgaz. háziipari tanfolyamok ügyében.
4. A földm. miniszter leirata az új tagosítási törv. javaslat ügyében.
5. Becze Antal alispán jelentése Csikvármegye közállapotairól.
6. A szervezendő erdélyrészi gazdasági egylet ügye.
7. Allás foglalás a német vámtarifa ügyében.
8. A Zalathnai Kénkovandipar R. T. jelentése a jövő tavaszi műtrágya árakról.
9. Jelentés a Németországba irányítható sertésus kivitel ügyében.
10. Ülés napjáig beérkező tárgyak.
11. Indítványok.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívja olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetés megrendelés minden számra legkésőbb csütörtökön délután a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Szemle.

Súlyos közgazdasági kérdések lógnak a levegőben, mint a nyári évszak páratelt esőfölegei s a vihar kitörését jelző szél a közgazdaság könnyű jelszavaival örülten forgó boszorkánytáncot jár. Ami iránt tegnap még senki sem érdeklődött a legkevésbé sem, azt ma mindenki érte tökéletesen. Cornut polgártárs ezerszámra elevenedik meg előttünk. Cornut polgártárs, a mi közgazdasági politikánk, a mi anyagi jólétünk sorsára befolyani akaró »szakférfit«, akit a szellemes Maupassant így jellemez: »Van önnek órája, ügyebár? Nos hát, törje össze kérem valamelyik rugóját, és vigye el Cornut polgártársukhoz, kérvén, javítaná meg az órát, Cornut polgártárs káromkodnék egyet s azt felelné önnek, hogy ő nem órá. De ha eltörök valami abban a hasonlíthatatlanul bonyolultabb gépezetben, melyet államnak hívnak, Cornut polgártárs nem ösmer saját magánál képebb embert, hogy nyomban megjavítsa«. Hát bizony: Cornut itt, Cornut ott — Cornut mindenütt. Hanem a mi kedves Cornut polgártársaink nemcsak hivatottnak érzik magukat az állam gépezetének megjavítására, hanem neki is állnak serényen, hogy a négy kerékhez hozzátégyenek még egyet, vagy elvegyenek egyet belőlük. Az ártatlan Cornut citoyen lassanként, átváltozik Bouvard és Pecuchetté, akik a kertészettől a filozófiáig, a bibliától a titkos bajokig mindenben reformátorok akartak lenni s akik ebbeli törekvéseikben több verést érdemeltek ki, mint elismerést. Akár egy kerékkel kevesebb, akár több legyen a járműben, bizony döcögni fog az. Döcög a mi közgazdaságunk járműve is és féltő, hogy ki is hull valamelyik kereke a nagy döcögésben, mert bizony kevés olyan jó emberünk van mint néhai való jó Deák Balázs, aki

az újjával helyettesítene a kiesett kerékszoget. A nagy kérdések föllegei pedig nyújtogatják már lábaikat, a forgószelel pedig már itt van.

Hogyan alkuszunk meg Ausztriával? Hogyan viselkedjünk Németországgal szemben? Építsünk-e csatornákat? Hogyan akadályozzuk meg a kivándorlást? Mit csináljunk a tőzsdével? Legujabban a legnagyobb magyar gazdasági érdekképviselő az O. M. G. E. foglalkozott ezekkel a kérdésekkel.

A vámterület dolgában a fejevármegyei gazdasági egyesület votum separátumával szemben nem az önálló vámterületre való áttérés, hanem a közös vámterület fönntartása mellett foglalt állást és a fejevármegyei egyesület átiratát, sem részleteiben, sem következtetéseiben nem teszi magáévá, hanem kéri és figyelmezteti az összkormányt a vámtarifamunkálatok sürgős keresztülvitelére. Nagyon találóan mondta Rubinek Gyula előadó javaslatában: »... a külföldi államok példája igazolja azt, hogy hosszú évtizedek kellettek ahhoz, amíg egy állam östermelő jellegeből kivetkezhetett s ipart fejleszhetett.« És mikor a prosperitás idejében, tökéletességben évtizedek kellettek más államoknak iparuk föllendítéséhez, mennyi idő, a mezőgazdaságra bizonyosan ólomsúlylyal nehezülő idő kellene nekünk, pénzszegény országnak arra, hogy iparunk kifejlődjék, mikor most nem prosperál sehoh semmi, mikor a pénz drága, és mingenféle cikk olyan olcsó. Hogy az iparnak óriási nagy előnye lenne az önálló vámterület, azt egy percze sem tagadjuk. De egy heroikus lépéssel átléphetünk-e mi a Rubiconon az önálló vámterületre, mikor azt halljuk Németországból, hogy még német iparosok is csak kedvezőtlen helyzetükre való utalással ellenzik a vámtarifát. Már pedig ránk nézve még sokkal nagyobb horderejű dolog volna az önálló vámterületet megcsinálni, mint a németeknek az ő védővamos tarifájukat.

A német vámtarifa ügyében hozott határozatot az O. M. G. E.-nek már mult számukban ösmertettük. Kidomborodik abban, amint-hogy ki keli domborodnia a védővamos irányzatnak. Mikor mi előlünk elzárják a nyersternyek utját, mi sem engedhetjük be hozzánk más államok terményeit, mert más különben ránk tornyosulnának azok, mint a kisiklott vonat vasuti kocsijai egymás tetejére. Persze az osztrákok meg azt követelik, hogy a német iparcikkek ellen megtorló vámcikat léptessünk életbe. Ez nehéz kérdés, és a mi iparunk szempontjából nem kívánatos. De alig fogunk elzárkozhatni elfogadása elől, mert hiszen Ausztria okvetlenül kívánni fog rekompenciát azért, hogy Németország nyersternyeit, a Balkán pedig a mi védővámjaink folytán iparcikkeit fogja magasabb vámmal sújtani.

Az O. M. G. E. közgazdasági szakosztálya a mult héten foglalkozott a hajózható csatornák kérdésével és nagyjában a következő javaslatot fogadta el.

»Mondja ki a közgazdasági szakosztály, hogy tekintettel arra, hogy természetes vizek hálózatunkat egy a Duna—Tisza között kiépítendő hajócsatorna oly módon egészítené ki, hogy azon az Alföld és a Tisza-vidék mezőgazdasági terményeinek az osztrák piacokra való kijutása közvetlen s a jelenleginél olcsóbb és rövidebb viziuton lehetővé tétetnék, tekintettel továbbá arra, hogy a szóban forgó csatorna kiépítését általános közgazdasági, nemzetiségi és szociális szempontok indokoltá teszik, a szakosztály kimondja, hogy:

1. Szükségesnek tartja, hogy az állam a Budapest—Csongrád között létesíteni tervezett mesterséges hajócsatornát mielőbb kiépítse s azt a befektetendő tőke kamatoztatásának számílán kívül hagyásával bocsássa a hajózás rendelkezésére.

2. Szükségesnek tartja, hogy az 1895-ik évi 48-ik törvénycikkben felsorolt természetes tolyóvizeinknek a törvény által elrendelt szabályozási és hajózási munkálatai a megállapított határidőig befejeztessenek s hogy a folyóvizeknek az állam kezelésében lévő szakaszai a

hajózás céljaira tényleg alkalmassá tétessenek. — 3. Szükségesnek tartja végül, hogy a kormány érvényt szerezzen az 1898-ik évi XX. és 1899-ik évi XXX-ik törvénycikk rendelkezéseinek az osztrák csatornák kiépítése esetére is s biztosítékokat szerezzen az osztrák kormánytól annak érdekében, hogy a kiépítendő osztrák csatornán a magyar áruk ugyanazon díjtétel mellett szállíttassanak, mint az osztrák áruk s külön díjakkal és illetékekkel megterhelhetők ne legyenek.

Nem szűkkeblőség általános közgazdasági érdekekkel szemben, de egy speciális vidék, az Alföld érdekében az egész ország megterhelésével, sok millió árán építendő csatornák kiépítésénél nekünk leginkább van okunk azt a kérdést fölvetni: jó-e, hasznos-e, szükséges-e az ránk nézve? És az előzetes vitákból és az Omge határozatából is csak azt látjuk, hogy az ránk csak óriási megterhelés és igen csekély haszon lenne. A mi országrészünk annyira szűkölködik vasutak híján hogy azoknak kiépítése — ha már a föld alól is teremteni tudna az állam pénzt — a mi legfontosabb érdekünk. Nem partikularizmus ez, nem is vagyunk partikularisztikusok mi Királyhágón tuliak, mert bizony akkor küldtünk volna szósólat az Omge tanácskozásába, aki fölszólat volna a mi érdekeink mellett is, amik talán szintén csak benne foglaltatnak az »általános« ban.

A kivándorlás ügyével is behatóan foglalkozott az Omge nagygyűlése és a következő előadói javaslatot fogadta el:

1. A kivándorlási ügy országos vezetésére és felügyeletére kivándorlási tanács szervezendő, mely a) a kivándorlás mozgalmát irányítja s a kivándorlókat tanácsokkal látja el, b) az utazási ügyeknek engedélyt ad s működésükre felügyel, c) ellenőrzi a hajójegyek elárúsítását és a kivándorlóknak a hajótársulatokkal kötendő szerződését; d) külügyi képviselőnkkel állandó összeköttetést tart fenn s a kivándorlókat védelme érdekében az első lépéseket megteszi; e) veszélyes utirányokra nézve a közvetítést betiltja.

2. Kivándorlókat hazaküldött pénzének állami felügyelet alatt való kezelésére külön pénztintézet bizandó meg.

3. Kivándorlási engedélyt csak azok kaphatnak, a kik már védkötelezettségüknek eleget tettek és ezenkívül igazolni tudják, hogy esetleg itthon hagyandó és keresetképtelen családtagjainak megélhetése biztosítva van.

4. Az Északamerikai Egyesült Államokba kivándorlási engedélyt csak az kaphat, a ki a hajójegy megváltásán kívül az Unio által megkövetelt 150 kor. összeget készpénzben felmutatni tudja.

Kommentár nélkül hozzuk ezt a javaslatot most, mert legközelebb részletesen akarunk hozzászólni a részéhez, a mit egy pár kirándulásból, néhány tűzött, vagy elferdített tudósításból megérteni nem lehet, a székely kivándorláshoz.

A tőzsde reformálásának kérdése most nincsen vogue nálunk. Hanem odaát Ausztriában ugyancsak foglalkoznak vele. A kormány törvényjavaslatot nyújtott be a Reichsrath-hoz, melyben az osztrák agráriusok minden kívánságát teljesíti az egy födötlen határidőüzet eltörlésének kivételével. A bécsi gabonatőzsde autonómiáját egyszerűen sutba dobja ez a javaslat, a tőzsde vezetését, pörös tőzsdeügyekben való biráskodást, az árjegyzést, a tőzsdei szokásokat, mind a kormány hivatala alá helyezi és a család és álzletek ellen is szigorú rendszabályokat akar életbe léptetni. Nagy persze a konsternáció a tőzsdei körökben. És az osztrák agráriusok? Egyszerűen elvetették a birodalmi tanácsban a javaslatot és 30 szóval 9 ellen azt az indítványt fogadták el az osztrák képviselők, mely azt osztrák kormányt egy olyan törvényjavaslat kidolgozására utasítja, ami az egész tőzsdészertü határidőüzetet megszünteti. Az új év sok nehéz, nehéz kérdést talál maga előtt. Eszme, terv, javaslat, határozat bővében van. Csakhogy végre is kell hajtani ám azokat.

— **Kinevezések.** A földmivelségi miniszter *Krolopp* Alfréd és dr. *Szell* László gazdasági akadémiai segédtanárokat gazdasági tanintézetis rendes tanárokká, *Franckl* Bódóg gazdasági szaktanári teendőik ellátásával megbízott földmivelségi iskolai segédtanító gazdasági szaktanárrá, *Buday* Gyula gazdasági intézeti segédtanárt gazdasági akadémiai segédtanárrá és *Csia* Ferenc ösztöndíjas gazdasági segédet földmivelségi iskolai segédtanítónak nevezte ki.

— **Áthelyezések.** A földmivelségi miniszter *Rácz* Imrét, a kolozsvári gazdasági tanintézet növénytermelési tanárát a kassai gazdasági tanintézetbe, *Varga* Kálmán kassai tanintézeti tanárt a kolozsvári gazdasági tanintézetbe helyezte át.

— **Egán utódja.** *Darányi* földmivelségi miniszter a hegyvidéki kirendeltség vezetésére miniszteri megbízottként *Kazy* József cs. és kir. kamarás, miniszteri osztálytanácsost rendelte ki. *Kazy* József 1856-ban született Bars vármegyében, tanulmányait Budapesten végezte s 1878 óta a földmivelségi miniszterium tisztviselője. Az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás magyar kormánybiztoságánál ő volt a mezőgazdasági kiállítás szervezője, kiváló munkaerővel s tárgyilagos modorával a szervezés sikerének egyik elsőrendű tényezője volt. A legutóbbi időben a földmivelségi miniszterium mezőgazdasági ügyosztályát vezette s ez állásban is egyaránt kiérdemelte felelősnek, tisztviselő társainak s általában a gazdatársadalomból mindazoknak becsülését, akiknek módjukban volt munkásságát megismerni. *Kazy* József a III. osztályú vaskorona-rend lovagja, a francia becsületrend tiszti keresztjének tulajdonosa s tartalékos huszárkapitány, Bars megye törvényhatóságának, mint otáni birtokos, tagja.

— **Az Országos Gazdasági Munkás és Cseléd Segéypénztár** igazgatóságának megbízása ez év végén lejárt. Ennélfogva *Darányi* Ignác földmivelségi miniszter a törvény értelmében a választásra kitézte a határidőt. A pénztár alapító tagjai december 30-án, a helyi bizottságok megbízottai pedig december 31-én foglaltak az igazgatóságba 4—4 tagot választani. Az igazgatóságba a földmivelségi miniszter a maga részéről 4 tagot nevez ki. A most megalakítandó igazgatóság megbízása három évre terjed.

Filoxera-zárlatok. *Bács-Bodrog* vármegye *Gyulafalva* és *Vajszka* községe, *Beszterce-Naszód* vármegye *Nagy-Demeter*, *Dípsé* és *Falacz* községe, *Békés* vármegye *Csorvás* községe, *Kolozsvármegye* *Marokháza* község, *Kolozs* vármegye *Mező-Erked* községe, *Moson* vármegye *Lajtafalva* községe, *Szeben* vármegye *Szász-Sebes* szabad kir. város, *Torda-Aranyos* vármegye *Mező-Órke* községe és *Veszprém* vármegye *Kup* községe szőlőiben a filoxera jelenléte megállapítván, nevezett községek, illetve városok határa a földmivelségi miniszter 86180, 83968, 74438, 83186, 82849, 83597, 82209, 75931, 75539, illetve 83299—601 számú rendeleteivel zár alá helyeztetett.

— **Új tagosítási törvény.** Birtokviszonyaink rendezetlensége, a tagosítási eljárás hosszadalmassága és drágasága: régóta hangzó panasza. Ezen nemcsak gazdasági, de szociális szempontból is nagyjelentőségű kérdés rendezését tervezi most a földmivelségi és igazságügyi miniszter. Előkészítik a tagosítási új törvényjavaslatot. És már most az előkészítés során súlyt vetnek arra, hogy mindazok, akik ebben a kérdésben tájékozódást szereztek, tapasztalattal bírnak és az érdekeltek kívánságait ismerik, — véleményét mondjanak. Azért az igazságügyi miniszter szíves készséggel járult hozzá, hogy e kodifikációs munkát gazdasági részét illetőleg *Darányi* miniszter beszerezze az alapvető munkákat és a mint értesülünk, *Darányi* miniszter az összes törvényhatóságokat, valamint a gazdasági egyesületeket felhívta, hogy a tagosítás szabályozásának szükségességéről, arányairól s módjairól mondjanak véleményt.

— **Téli gazdasági oktatás.** A földmivelségi miniszter erkölcsi és anyagi támogatásával 59 gazdasági egyesület s gazdakör vállalkozott az idei tél folyamán tartandó gazdasági tanfolyamok és mezőgazdasági háziipari

tanfolyamok rendezésére. Ezenkívül 13 földmivelségi iskola és 18 gazdasági vándortanár vesz részt a tanfolyamok rendezésében. A tél folyamán tehát az egész ország területén a kisgazdák részére mintegy 200 gazdasági tanfolyam és 250 mezőgazdasági háziipari tanfolyam fog tartatni. A gazdasági tanfolyamokon, melyek 2—4 hónapig tartanak, a részvétel teljesen ingyenes, a szorgalmas résztvevők az okszerű gazdasági ismeretek terén általános tájékozódást szerezhetnek. A mezőgazdasági ipari tanfolyamokon az oktatás a kosár-, szalma-, gyékény-, sás-fonást, kefe- és seprő-kötést, gazdasági és kertészeti eszközök készítését, méhkas- és gyümölcs-csomagoló ládák készítését öleli fel. A tanfolyamokon kívül a haladás iránt való érdeklődés felkeltésére s az aktuális gazdasági kérdések fejtegetésére gazdasági vándorelőadásokat is rendeznek az egyesületek. Az ilyen vándorelőadások képezték alapját a rendszeres oktatást nyújtó gazdasági tanfolyamoknak. A legtöbb gazdasági egyesület ily vándorelőadás tartását ez évre is felvette működési tervzetébe. Minthogy azonban a hatásukban eredményesebb rendszeres gazdasági tanfolyamok és mezőgazdasági háziipari tanfolyamok segélyezése a gazdasági ismeret-terjesztés céljaira előirányzott hitelt teljesen igénybevette, a vándorelőadások tartására az egyesületek által kért anyagi támogatás csak kis részben volt megadható. Tekintettel azonban a gazdatársadalomnak az ügy iránt kezdettől megnyilatkozó meleg érdeklődésére s áldozatkészségére, nem lehet kétség az iránt, hogy a tervezett vándorelőadások az egyes községekben az azon vidéken lakó gazdatársadalom bevonásával a földmiv. miniszter erkölcsi támogatása mellett minden külön anyagi segélyezés nélkül is megtarthatók lesznek.

— **Földmivelségi iskolai tanárjelöltek vizsgálja.** *Darányi* miniszter újabb rendelkezése szerint ezentúl a földmivelségi iskolai tanárjelöltek bizonyos előtanulmányok s a gyakorlati év után egy bizottság előtt tanárképesítő vizsgát tesznek, melynek sikeres kiállása után a jelöltek megtartatnak az állam szolgálatában. Az első ilyen vizsga az imént tartott meg az algyógyi földmivelségi iskolában az ad hoc bizottság előtt, melynek elnöke *Magyar* Kázmér, a földmivelségi iskolák felügyelője, Gáspár József algyógyi s *Juhász* Vilmos csákovai igazgatók, *Vitályos* Győző s *Kovács* Andor földm. iskolai tanárokból állott. A jelöltek írásbeli, utóbb szóbeli vizsga után próbaelőadást tartottak. — Nagy lépés gazdasági szakoktatásunk fejlődésében.

— **Háziipari tanfolyam.** Az algyógyi „Emke” földmivelségi iskolában január elejétől kezdve egy 8 hetes gazdasági tanfolyam nyílik meg katonavégzett székely földművesek kedvéért. A tanfolyamon gyakorlati s elméleti oktatásban részesülnek, esténként pedig a kosárfonás, cirokseprő, kefekötés s fafaragásban gyakoroltatnak. Emellett nem mulasztódik el a két éves tanfolyamu rendes tanulók képzése s a háromszéki 30 árva fiúcska gazdasági nevelése sem.

— **A földadó eltörlése.** A nyugatporoszországi mezőgazdasági kamarában *Dverken* képviselő, a német birodalomgyűlés tagja, legutóbb hosszabb értekezést tartott a földadóról. Indítványára a kamara határozati javaslatot fogadott el, melyben a földadó sürgős revízióját, esetleg teljes eltörlését tartja szükségesnek.

— **A tojáskereskedelem szabályozása.** A magyar tojáskereskedelem érdekében *Halmos* János polgármester elnöksége alatt fontos értekezlet volt tegnap Budapesten. Az értekezleten számos érdekes terv került fel arra nézve, hogy mily módon lehetne a magyar tojáspiacot Bécsből visszahódítani. Legérdekesebb vendége volt az értekezletnek a *Robinson* Tamás nagy angol tojáskereskedő cég képviselője, *Kaul* Róbert, a ki megvizsgálta felszólalásában elmondta, hogy Bécsből Angliába szállított tojásra rá van írva, hogy magyar áru. Szükségesnek tartja, hogy Magyarországból a külföldre védőjeggyel küldjék a tojást, hogy

ezzel a magyar áru meghamisítását megakadályozzák. Nagy baj, hogy Budapestről Hamburgba tizennégy nap alatt érkezik az áru.

— **A cséplőgéptulajdonosok — iparosok.** A kereskedelmi és földmivelségi miniszter közös leiratban tudatják az összes iparhatóságokkal, hogy olyan egyének foglalkozása, kik saját maguk a gazdasággal egyáltalában nem foglalkozván, cséplőgépet kizárólag arra a célra tartanak, hogy azzal másoknak terményeit pénzért, vagy természetben adandó részért kicsépeljék, bár a munka természeténél fogva a mezőgazdasági termeléssel foglalkoznak, mégis iparosoknak tekintendők.

NÉPBANK RESZVÉNYTÁRSASÁG KOLozsvÁRT
Deák Ferencz-utca (ezelőtt: Belkőzép-u.) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzálog és váltókölcsönöket nyújt és **BETÉTRE 5¹/₂ SZÁZALEK KAMATOT AD,**

(412.)

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Képviseletége Kolozsvárt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 30 millió korona.

4%-os és 4¹/₂%-os

Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: **50 évi törlesztéssel 5 százalék-**, nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4¹/₂%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42¹/₂ évi törlesztéssel 5-65 % évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve **az Erdélyi Gazdasági Egylet** bizalmi férfiai adnak véleményt. (1.)

A bank képviseleténél kaphatók 4% és 4¹/₂%-os záloglevelek, 3¹/₂%-os és 4%-os nyereségmentes kölcsönök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóinknak boldog ünnepeket kívánva, arra kérjük mindnyáját, hogy lapunkat, mely legjobban igekezetten szolgálja hazarésziünk mezőgazdasági ügyeit, pártolni és terjesztetni sziveskedjenek. Most a két ünnep között választja meg jövő évi lapjait minden újságolvasó és bizony csak az a lap terjed és nyer előfizetőket, a melyet olvasói segítenek ahhoz.

ÜZLET, FORGALOM.

Budapesti gabonátözsde.

I. Készárúüzlet. Dec. 20.

Buza 8-30—8-82¹/₂ Rozs 6 95—7-05 kor. Takarmányárpa 5-80—6-05. Zab 7-10—7-60 kor. Tengeri 5-20—5-30 korona.

II. Határidőüzlet.

Esti zárlat. Buza áprilisra 8.63—8.64 korona. — októberre 000—000 korona. — *Rozs* áprilisra 7.32—7.33 kor. — *Zab* 1902. áprilisra 7.44—7.45 *Tengeri* 1902. májusra 5-41—5-42.

Budapesti állatvásár. Dec. 20.

Felhajtás: *Vágómarhákból:* 1479 db. ebből magy. ökör 986 magy. tehén 401. szerbiai ökör 68. Árak 100 kg.-ként magy. hizott ökörnél 58—66; 50—56; 44—50 kor.; tarka hizott ökörnél 44—66 kor.-ig; magy. tehénél 36—50 kor.-ig; nővendék-marhánál 40—52 kor.-ig a minőség szerint.

Vágómarhákból a felhajtás mintegy 200 darabbal kisebb volt a múlt hetinél, de a szükséglet is sokkal kisebb; különösen konzervgyártási célokra alkalmas ökrökre csökkent a kereslet, miert is az áruk lanya irányszat mellett változatlanok maradtak. A vesztégyásáron körülbelül 1100 darab szerb ökör került eladásra, valamivel javult arakon; fejtős tehénre a kereslet meglehetősen gyenge.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társ-szerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

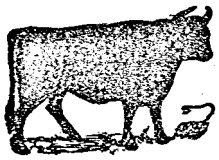
Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

Tenyészállat árverés.

Nagyméltóságú Gróf Hunyady Imre ur
ürményi uradalmában 1902. január hó
20-nd.e.10 órakor kezdődő árverésen
50 drb.

Berni tenyészbika,
30 drb. számfeletti
tehén és üsző,

30 drb. Elektoral Negretti tenyész-
kos fog eladatni.

Az árverés Tornóczon (vasutállo-
más) lesz megtartva, ahol is az érdek-
lődők részére fogatok állanak rendelkezésre.

(770.)

Tisztartóság.

18.985. sz. m. kir. szabadalom!

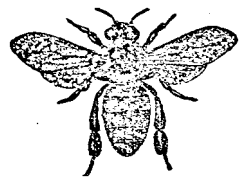
A LOVAK KEHESSÉGE ELLEN,

szarvasmarhák, sertések lizálásánál a bizokéesség gyors
fokozására, teheneknél a tejmenyiség emelésére, gyöngye
esontú, csenevész csikók és borjúk felnevelésére és erő-
sítésére páratlan eredménnyel használták a Kurasy-
féle szabadalmazott **CONCENTRALT ALLATFÁPPOR.**

5 kilós próbacsomag 7 korona bérmentve,
Tyúkiszem és szümmölcs ellen feltétlen biztosan és tájda-
lommentesen hat a K o n c z-féle „**GLAVETHYL**”. Üvegje
K. 1.20 és K. 2. Kapható a gyógyszerárakban. K. 1.70,
vagy K. 2.50 beküldésére (bélyegekben is) bérmentve
küldi a készítő: Nagysolymosi **Koncz Armin** gyógyszereszi
készítmények gyára. **Székely-Udvarhelyt.**

(715.)

Számtalan elismerés! Ismertetés ingyen!

Eladó Méz!

A legfinomabb aromás erdei színméz
⁶/₁₀ kilogrammos üvegekben à 1 ko-
rona, kapható az „Erdélyi Gazda”
kiadóhivatalánál: Kolozsvártt, Deák
Ferencz- (Bel-Közép-) utca 11. szám
(I. em.) alatt. (686.)

Vidéki megrendelések 5 üveggel
vagy azon felül utánvétellel!

Már 25 éve küldöm szét az 1900. évi
párisi világkiállításon

Grand Prix-vel kitüntetett

Eredeti Hanna

Vető árpámat.

Czímem: (762.)

Vodicka F. földbirtokos
Smrztitz, (Hanna)

Morvaország.

Minták ingyen és bérmentve!

**Általános és különleges
növénytermelés.**

Irtá: **Cserhádi Sándor.**

Ára 18 korona. I. kötet. Általános növénytermelés 565 lap 218 ábrával. II. kö-
tet. Különleges növénytermelés 528 lap 153 ábrával. Megrendelhető a szerző-
nél Magyar-Ovárott. Mindenik kötet külön is megrendelhető 9 korona áron.
Ezen munka a növénytermelés körébe tartozó kérdéseknél kimerítő tájékoztatást
nyújt. (751.)

„Raktárunk nem a lánczhiddal szemben; hanem az
Akadémia közvetlen közelében van.”

Diszes virágvázák nagy válasz-
tékban 1 koronától 40 koronáig!

Mindennemű üveggyár háztartási
és gazdasági ezelőkra!

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR
RÉSVÉNY-TÁRSASÁG

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Legfinomabb Kristályüveg-asztali készletek nagy
raktára. Budapest, Ferencz-József-tér 8. szám.

722.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10., II. emelet.

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

erkölcsli támogatásával.

Alakult: 1900.

(498.)

az igazgatóság.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulása 400,000 kor
Alapítványok és üzletrészekben 1,200,000 kor.
Összesen: 1.600,000 kor.

BIZTOSÍTÁSOKAT ELFOGAD TŰZ- ÉS JÉGKÁR ELLEN.

Az üzlet eredményében biztosított tagok a díjarányban részesülnek.
Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselők köz-
vetítésével. Felvilágosítással és nyomtatványokkal minden irányban kész-
séggel szolgál

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a Kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Deák Ferencz-u.: 13. sz. emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz levélbélyeg mellékeltek.

Ezen rovatban minden 20 □ cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér vagy minden □ cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik!

Alkalmazást keresők:

Állást keres

Egy 40 éves, érettségét tett, gazdasági tanintézetet végzett **gazdász**, jelenleg is állásban van, óhajt egy kiterjedt gazdaságban, lehetőleg az erdélyi részeken, alkalmazást nyerni — Bővebb felvilágosítás nyerhető Sanda György városi adóhivatalnoktól Kolozsvárt, Petőfi-utca 26. szám. (773.)

32 éves nőtlén **műkertész** 12 évi praksissal, ki ez ideig is Erdélyben volt alkalmazva, nagyobb uradalmakban — fűrdőben januárja vagy februárja állást keres. Czim a kiadóhivatalba B. j. a. (771.)

Földmivesiskolát végzett, a gazdaságban gyakorlott, katonakötelezettségének eleget tett, továbbá tejjgazdasági szakiskolát most végző egyén megfelelő állást keres bármikor belépésre. Farkas Kálmán, Ó-Gyalla (Komárommegye.) (766)

Erdészeti, vagy ispáni állást keres egy az erdőkezelés szolgálatában felhőtt, jó erdői szakvizsga bizonyítvánnyal bíró egyén, kinek megbízhatóságáról s eddigi szolgálatairól is jó minősítései vannak. Gyakorlati ismerettel bíró az erdőkezelés és erdőnevelés, vadászat, halászat, valamint a mezőgazdaság minden külső teendőiben, ugyiszintén jártas az irodai ügyvitelben is. Uradalmak, vagy magán birtokosoknál szerény feltételek mellett hűségesen és szorgalmasan töltene be ismereteinek megfelelő állást. Jelenleg 46 éves, családos Megkeresések Bocskay Antal Gyula, Kolozsmegye czim alatt küldendők. (760.)

Egy okleveles nőtlén **gépész**, 1902. január 1-i belépésre éves állást keres, ki a gőzcséplő, és bármilyen gazdasági gép, ugyszintén a Stabil kezelést és azok javítását érti. Értekezhetni: Balog Árpáddal Deésen, Polgári iskola épületbe. (754.)

A sárvári m. kir. tejjgazdasági szakiskola jelenlegi tanfolyamának tanulói a jövő évi január hó 1-re állást keresnek.

Köztük 22 egyén előzőleg földmivesiskolát végzett, a kik többkevesebb gyakorlati jártassággal is rendelkeznek, 1 egyén 6 évi gazdatiszti gyakorlattal bír, 5 egyén pedig csak írni, olvasni tud, de értelmes paraszt ember.

Megkeresések a szakiskola igazgatóságához intézendők. (765.)

Ispáni, segédítzti, vagy ennek mezelelő állást keres ujévre, 6 évi gyakorlattal bíró, szerény igényű, strapához szokott, 30 éves, keresztény egyén, ki ugy a mezőgazdaságban, valamint állattenyésztésben, de különösen tehenészetben, a tejfeldolgozásában és értékesítésében kellő jártassággal bír, beszél románul is, jelenleg a sárvári tejjgazdasági szakiskola hallgatója, czime e lap kiadóhivatalában. (753.)

Ispánt keresek 500 holdas birtokba. — Csakis gyakorlati képzettséggel is bíró józanéletű, szorgalmas, erélyes gazdát alkalmazok. A ki tehenészetnél alkalmazva már volt, előnyben részesül. Oláhu kell tudjon. Bizonyítvány másolatok alábbi czimre küldendők. N. Naláczy Gejza. Nagy Barcsa u. p. Cserna-Keresztur, Hunyadmegye. Ugyanott megvételre kerestetik 25 m. tavaszi büköny vetőmag. (777.)

Különfélék.

TOKAJI sajtátermesztés borainak következőleg árusítom: 1900. évi számozódni literes üvege 160 fillér, 1896. évi számozódni literes üvege 200 fillér, 1892. évi számozódni literes üvege 300 fillér, 1889. évi másfél literes üvege 450 fillér, 1889. évi aszu, 3 puttonos, fél literes üvege 300 fillér, 1890. évi aszu, 4 puttonos, fél literes üvege 400 fillér. Kicsinkó Antal szőlőbirtokos Tokaj. (778.)

Uradalomból eredő használt gőzcséplő készleteket készpénzzel veszek, vagy cserébe első rendű új gyártmányt kedvező befizetés mellett ajánlok.

Timár Ede, Budapest
VI., Csengeri-utca
62. B. (733.)

(543.)

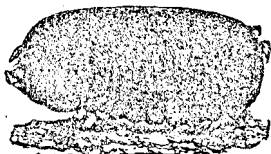
Hantz Sándor

könyvkötő.

Ezelőtt **Hantz György** társa, **Kolozsvárt, Jókai-utca 2. szám.**

E szakmához tartozó munkákat versenyt felülmúló izléssel tartósan és olcsó árért készítek. Fizetések fél vagy egész évi elszámolásra történhetnek. (555.)

A czimre kérem vigyázn!

Telivér Poland-china

3-4, 5-6 hónapos kan és nőstény malaczkok eladók. Tudakozódások: Ordódyne Mailáth Gizella, Budapest, IV., Muzem-körút 7. (748.)

Simonffi István mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntője Kolozsvárt, Kultordateca 48. sz. Telefon 85. sz. — Kiváratra árjegyzék és költség-számítás bérmentve küldetik. (464.)

Pénzkereset czimen egy olyan könyv jelent meg, melynek alapján bárki azonnal foglalkozáshoz és pénzkeresethez juthat. Ára 2 korona. Szegényeknek félárért küldi Stettner Károlyné, Sopronból. (769. II.)

Fagyos kezeket pár nap alatt meggyógyít egy kiprobált házi szer. Receptjét megküldi 5 drb. tízfiliéres levél-jegyért Stettner Károlyné Sopronból. (769. I.)

Gépészek! Most jelent meg a vizsgára előkészítő kézi könyv: Kazánfűtő 30 kr. Locomobil és cséplőről 75 kr. Két előbbi és az összes stabilgépokről 1 frt 35 kr. Esztergályosok cézi könyve csavarment számítással 1 frt Morva Rezsónél Győr m. Medve. (768.)

Birtokeladás.

Nográdvármegyében **1020 hold** élő és holt **instruktussal** 130.000 forintért **kastélyal** tehermentesen Bővebbet: Kuchta Dániel, Tiszolcz. (767.)

Kitünő (774.)

harci kanárikat

(valódi trute törzs) nappal és este lámpánál pompás énekeseket küldök utánvéttel bárhova 12 napi próbaidővel. Nemtetszőt kicserelek vagy visszadom a pénzt. Kitünő tenyészképes nőstények **2-40, 3 és 4 korona.** Tenyészkepes him **11 kor.** Budapesten november hóban tartott **kiállításon ki-tüntetve** Megrendelőnek **Utastás** ingyen.

Óváry József

a budapesti kanári tenyésztők egyesületének elnöke. **Bpest, VIII., József-u. 5. sz.** Árjegyzék ingyen s bérmentve.

Eladó

2 drb.

Poland Kina tenyészkecske.

Czim G. G. alatt a kiadóban.

(1001.)

SIMMENTHALI üszők

megvételre kerestetnek (12-15 drb)

Levélbeli ajánlatok a kiadóhivatalhoz kéretnek. (1005.)

Páris-Grand-Prix!

Gróf Teleki Arvéd

drassói uradalmában u. p. Koncza, Alsófehém.

Kaphatók:

gyorsfejlődésű, kiválóan **edzett**, az ország minden részében előnyösen ismert

magyar

bikák,

100 drb. magyar

igásőkör,

az általánosan kedvelt

Oberndorfi

répamag,

a Cserhádi tanár által meghonosított bőtermő

Óvári

répamag,

továbbá

Pekingi kacsák,

amerikai

diócsemeték,

(775.) **sorfák.**

Láng és Lovass

gépölaj és gépszir-gyára

BUDAPEST, V. Váci-ut 140.

(602.)

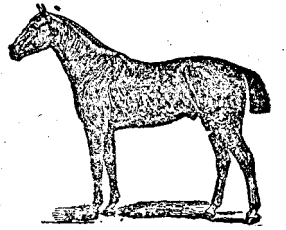
Ajánlja legjobb minőségű

gépölaj,

hengerölaj,

gépszir gyártmányait.

Megrendelések közvetlenül az „Erdélyi Gazdasági Egylet” védnöksége alatti állandó gazdasági gépkészítés igazgatóságához Kolozsvárt, intézendők.

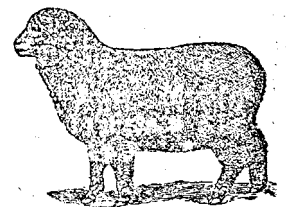
Eladó egy pár világos pej, 5 éves herélt, 166 cm. magas jólalott, hibanélküti és szép magatartásu

HINTÓS LÓ.

Áruk 550 frt; értekezhetni a Báró Bálint József ur nagy-ernyei gazdasági intézőségénél, posta Sáromberke, M.-Tordamegye. (759.)

Kovácsnak ajánkozik teljesen képzett gyári kovácssegéd uradalmakba. Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

16 mázsa

raczka

gyapju

jutányosan

eladó.

Czim a kiadóban.

(1002.)

Kászonyi János

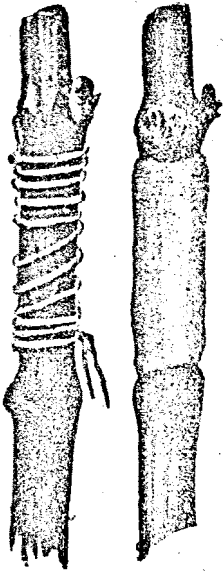
szőlőbirtokos KUVIN, u. p.
GYOROK (Aradvármegye)

szőlőtelepéről ajánl eladásra 150 ezer darab I. oszt., fajtiszta, tökéletesen forradt fás szőlőajtványt az alább jegyzett fajokból:

- I. *Mustos fehér, Királyszőlő, Furmint, Rajnai* és *Olasz-Riesling, Erdei, Kövidinka* stb. 1000 drb. ára 240 korona.
- II. *Opportó, Burgundi, Kadárka* stb. 1000 drb. ára 240 korona.
- III. *A legkitünőbb csemege fajtákból* számos fajta, 1000 drb. ára 260 korona.

Bővebb felvilágosítással szíveségből az ojtványokat illetőleg, szolgál az *Alsó-fehérvármegyei Gazdasági Egyesület titkári hivatala: Nagy-Enyeden.*

(764.)

Cimbalom

(637.)

Pedálos. Barna vagy feketében, kitünő erős, csengő hanggal, erős szerkezettel, 3 évi jótállással. Bolti ár 150 frt, nálam 75 frtért kapható a készítési telepen:

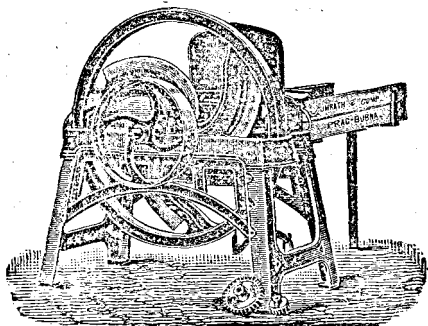
BUDAPEST, Nefelejts-utca 43. sz.

Jegesi Géza,

műokleveles cimbalom-készítő.

➔ Arjegyzéket bérmentve küldök. ➔

Baleset

kizárva!

Szecs kavágók szabad, önműködő kiemelővel.

Répavágók, darálómalmok,

!!! Gőzfűlesztő-készülékek!!!

legujabb és legkényelmesebb szerkezetben

Umráth és Társa

mezőgazdasági gépgyárosoknál

Budapest, V., Váci-körút 60.

➔ Gőzcséplőkészletek 10 lóerőig, ● ● ● ● ●
● ● ● ● ● Ipari mozdonyok 100 lóerőig. ➔

(544. I.)

Ganz és Társa

vasöntő és gépgyár
részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiórlás- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Electromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

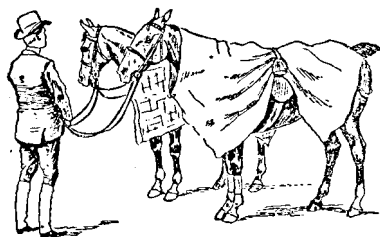
Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

(763.)

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve.

PÖSTYÉNI FLUID-GYÁR

Állatgyógyászati
készítményei:

Pöstyéni Thermal lófluid ára: egy üveg 2 kor. 80 fillér. 5 liter 25 kor. 10 liter 50 kor.

Pöstyéni Bliszter (folyékony) ára: egy üveg 4 kor.

Pöstyéni maró Bliszter ára: egy téglya 4 kor. (égetés szüktelen, a betegség ismétlődése kizárva).

Pöstyéni Embrocation ára: egy üveg 4 kor.

Pöstyéni maláta pogácsa (lepény) különlegesség, lovak és szarvasmarha hurutos megbetegedéseinél, ára 3 kor.

Pöstyéni sebkenőcs, csövenként 2 kor.

Unicum legyek és egyéb rovarok ellen. Alkalmazandó lovak és szarvasmarhánál, 1 liter ára 2 kor.

Amerikai állat táppor lovak, szarvasmarha, juhok és sertések számára 1/2 kiló 80 fillér, 1/4 kiló 1 kor. 40 fillér, 5 kiló 5 kor. (50—100 kilóig külön ár).

Pöstyéni sertéspor (Boróka-liszt) emésztést szabályozó és vértisztító készítmény: 1/2 kiló 80 fillér, 1/4 kiló 1 kor. 40 fillér, 5 kiló 5 kor. (80—100 kilóig külön árak).

Ragadós száj- és körömfájás elleni angol por 1/2 kiló 2 kor., 1/4 kiló 4 korona.

Megrendelhetők: 5% engedménnyel egyleti tagoknak az Állandó gépkiállításon Kolozsvártt, minden gyógyszerárban és nagyobb drogueriákban, valamint:

Fluid-gyár Pöstyénfördő.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

(716.)